…ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

…Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…0189) | 1963 оной июниин 1, суббото | Сэн 2 мүнгэн

…ажахын үйлэдбэриин …агай эмхидхэлшэд

…, совхозууд та… байна. Хожом… һон байгаашье …хидо орходоо бо… …таа ехэ хүдэлмэ… …даа колхознигуу… хүдэлмэришэдэй … ажаллаһанай, …на организаци… …риин управлени… …үдөө ажахые бү… …бэрилдэг болоһо… …даа.

…ай мартын Пле… …рнин ёһоор, орон …вхозуудай үйлэд… …нүүдэй байгуу… …о жэл бага үлүү… Тиигэжэ хүдөө …лхэ ёһотойл шэ… …айн арга олдоһон …нүүдые, партий… байгуулхада, кол… бүри һайнаар хү… …нэй экономикые … мэдэдэг боло… …жэ ажабайдал, …харуулжа үгөө.

…стиин Кагарлык… …озуудай үйлэдбэ… … хүдэлмэри ту… Центральна Коми… …гэлдэр «Правда… Колхоз, совхозуу… …р хүтэлбэрилхэ …ска үйлэдбэриин …үдэлмэри хэнэ, …үүлхэ, ороохо …нь бүри элбэгээр …ал ажалые дэб… ажахы бүхэнэй …жонүүдаа улам …эдэнь туһална …ральна Комитет ….

…дэлмэри оролдо… …, бүхы колхоз, …үшүүлэй зэргэдэ …туйлалтануудые, …ые һайнаар нэб… үйлэдбэриин уп… … зорилго боло… газар бүридэ аб… … һүнэй хэмжээн …агын талаар уп… …йна комитедэй … тодоор харуул… …гдадаг газарай …гуулан абтаһан … хэмжээн, техни… … ургамалнуудай гектар бүхэнние …аглалга партий… …он үйлэдбэриин …лмэрине тодоор …эд нүхэр Н. С.

…үйлэдбэриин уп… …эрилэгшэд өөһэ… …эгээн лэ иимээр …хидхэлэй ехэ хү… … ажахы бүхэндэ …жын үзүүлэгдэ… … тарьялан болон …лгэдэ горитой … 1962 ондо та… …ан гектар ороо… …ектар бүриһөө …аса хуряагдаһан …ойхидо орходоо … ороохо таряан, … мяхан, 677 тон… …эгэ миллионоор …идэ худалдагдаа. …дэбжээхын түлөө үйлэдбэриин уп… хүдэлмэрилэгшэд …мэри хэхэ та… … дүршэлтэй бо… …он жэлэй таба… … ургаса абахын … социалис мү… Усть-лабинцуудай … орон дотор сууу… … байна. Ставро… Левокумска үй… …ениин, Ташкен… …гнюльскэ управ… ажалшадай үүс… малда нэгэ ха… … хүрэхөөр тэ… …өө колхоз, сов… …айна. Винницкэ …ска үйлэдбэриин …эрилэгшэд эко… … һула ажахы… … түлөө ехэ орол… …эдээ тэдэнние …хозууд шэфтээ

…үрүү управлени… хүдэлмэри яма… …оз, совхозуудые …рхой асуудал… …та бодото ту… … хүнүүдтэй хү… хэрэгтэ тэдэнэр …дуулна. Үйлэд… …стогуудые дүр… …р, эмхидхэгшэд …ээр хангахын …го гаргана, мүн … эрдэмээ саг …лжэ, мэргэжэ… һайжаруулжа … табина.

… түшэглэнгүй… …ршэлые хараа… …өөнэй хүдөө ажахын үйлэдбэрине эрхилжэ болохогүй. Олон управленинүүд, партийна комитедүүд наукын туйлалтануудые, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэг тодорхойгоор эрхилдэг.

Газарые үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, тарилгын талмайн хубааралгые нарижуулан һайжаруулха, кукуруза, саахарай свёкло, бобы болон бусад экономическа талаараа үрэ ехэтэй ургамалнуудые ехээр таридаг болохо, ургаса дээшэлүүлхэ асуудалнуудта колхоз, совхозуудай управленинүүд, хүдөөгэй партийна комитедүүд саг үргэлжэ анхаралаа табижа байдаг. Энэ хадаа хахалагдадаг газарай гектар бүридэ улам элбэгээр продукци абаха, ороохо таряа бүхы дээрэнь бүри ехээр хуряажа абаха, тэжээлэй нөөсэ байгуулха арга олгоно. Малай, илангаяа үнеэдэй, тоо олон болгохо, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь колхоз, совхозуудай ажалшадта управленинүүдэй мэргэжэлтэд, партийна комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд туһална.

Полинууд болон фермэнүүдтэхи хүдэлмэрине үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулхын түлөө, единицэ продукци абахын тулада хүсэ бүри багаар гаргашалхын түлөө тэмсэхэ гээшэ үйлэдбэриин управленинүүдэй мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриин таһаршагүй хубинь болоно.

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абаха талаар хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашал зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ таряашадай, механизаторнуудай, малшадай ажалай эдэбхи хэшээл дээшэлүүлгэдэ нилээд ехээр туһалха байна. Абтаһан продукциин хэмжээн болон шанарһаа дулдыдуулан, колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдтэ салин хүлһэ үгэдэг байха тухай управлениин хүдэлмэрилэгшэд оролдохо уялгатай.

Гэхэтэй хамта олон үйлэдбэриин управленинүүдэй, партийна комитедүүдэй ажал ябуулгада горитой дутуу дунданууд гарадаг байна. Партиин Центральна Комитет иигэжэ тэмдэглээ. Кагарлыкска үйлэдбэриин управлени, тэрэшэлэн партийна комитет кадрнуудтай, илангаяа бригадирнуудтай, звеньевойнууд болон механизаторнуудтай үшөө дутамагаар хүдэлмэрилнэ. Түрүү хүдэлмэришэд, колхознигуудай үүсхэлые заримдаа дэмжэнэгүй. Управлениин хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын продукт бүри элбэгээр абаха арга боломжонуудые зарим колхоз, совхозуудта шэнжэлнэгүй, полинууд дээрэ нютагай үтэгжүүлгэ багаар гаргана. Ниитын малда тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдэнэгүй, тэдэнь гамгүйгөөр гаргашалагдана. Мал эдеэлүүлхэ, харууһалха түрүү аргануудые хэрэглэхэ талаар оролдолго багаар гаргагдана. Мяханай, һүнэй, үндэгэнэй өөрынь үнэ ажахынуудта үшөөл дээгүүр байһаар. Зарим колхоз, совхозуудта техникые хэрэглэхэ ёһотой гурим тогтоогдоогүй.

Зарим үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хүтэлбэриин хуушанай, канцелярска онол аргаһаа үшөө арсаагүй байһаар. Иимэ баримта Пензенскэ областиин Лунинска үйлэдбэриин управленидэ үзэгдэнэ. Тиихэдэ Орловско областиин Мценскэ, Орловско управленинүүдэй мэргэжэлтэд заседани олоор хэхэ, саарһан дээрэ хооһон захяа захиралтануудые бэшэжэ ябуулха дуратайнууд. Колхоз, совхозуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулха, үйлэдбэрине эрхилэлгэдэнь тэдэндэ бодотоор туһалха гээшэ управлени, партийна комитет бүхэнэй ажал ябуулгын гол шухала хуби болоно.

Мүнөө хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ ехэ, харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Тарилгые һайнаар харууһалха, ургаса хуряалгада бэлэдхэжэ, тэрэнние амжалтатайгаар дүүргэхэ, малдаа хүсэд хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Ажахы бүхэнэй бодото хэрэгүүдтэй холбоотойгоор колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эдэ үдэрнүүдтэ шангадхаха шухала. Партийна комитедүүд хадаа партийна, комсомольско организацинуудые бүри габшагай болгохо, кадрнуудые эрилтэ ехэтэйгээр, журамтайгаар хүмүүжүүлхэ, социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ хүдөөгэй бүхы ажалшадай хүсэлэл оролдолгые эсэшэ сусашагүйгөөр залан шэглүүлхэ уялгатай.

(«Правдын» майн 31-нэй түрүү бэшэгһээ).

…иин урда талЬын хубида …, ешмээн хуряажа эхилээ

… 30. (ТАСС). …нугада Кара… …һаар уһалаг… …о талын үрэ… … дээрэ таряа …болоод байна. …элбэриин уп… …низм», Жда… …, Калининай нэрэмжэтэ, «Гуйч Бирлешик», КПСС-эй XXI съездын нэрэмжэтэ колхозуудай механизаторнууд намарай ешмээн болон шэниисые хадажа эхилээ. Горох болон хоолосто ургамалнуудые хуряажа абтаһан газар дээрэ кукуруза таригдана.

Колхоз, совхозуудай поли дээрэһээ

Буртаг үбһэнтэй тэмсэнэ

Манай колхозой дүрбэдэхи таряан ажалай бригадын гэшүүд агротехникэ наринаар сахин, горохой хойноһоо харууһалжа, буртаг үбһые үндэһөөрнь үгы болгохын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Эндэ нэгэ үдэрэй турша соо Зүүн-Нюруу гэжэ газарта 82 гектар горох борнойлогдоо.

Д. Цыдыпов,
Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Түсэбөө дүүргэхэ болоо

Оронойнгоо хэрэглэмжые эрхим шанартай хартаабхаар гүйсэд дүүрэн хангадаг болохо тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдөөгэй бүхы ажалшадта хандаһан Уряае манай Загарайн XXI партсъездын нэрэмжэтэ артелиин хартаабхашад ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаад һэн.

Мүнөө жэлдэ хартаабхын үндэр баян ургаса хуряажа абаха хүсэлэнтэй манай колхозой хартаабхашад энэ үнэтэ ургамалай тарилгада эртээнһээ бэлдэжэ ороһон, газараа үтэгжүүлхэ, һайнаар элдүүрилхын түлөө оролдолгоёо гаргаһан байна. Колхозой правленишье хартаабхын хүрэнгэ түсэбэй ёһоор гүйсэдхэхэ, звенонуудые һайн хүнүүдээр бүридхэхэ гэхэ мэтын асуудалнууд тушаа анхаралаа онсо хандуулаа.

Шухала хэмжээнүүдые хараалһанай, гэдэниие зүбөөр бэелүүлһэнэй аша үрөөр хартаабха һуулган саг соогоо эхилээд, габшагай түргэнөөр хэгдэжэ байна. Манай колхоз хамтадаа 60 гектар хартаабха тариха түсэбтэй, мүнөө 50-яад гектар һуулгагданхай гээшэ. Тиихэдэ Мухар-Талын 2-дохи отделениин Нелли Андреевна Масловагай хүтэлбэрилдэг звеногойхид 25 гектар тариха түсэбтэй байһан аад, тэрэнээ майн 29-нэй үдэр сүм дүүргэжэ шадаа. Үлдэһэн арбаад гектарта эдэ үдэрнүүдтэ үрэһэн һуулгагдажа дууһахань.

В. Парфентьев,
колхозой бухгалтер.

5 үдэр соо — 80 гектар

Һарьдаг үндэр Саяан уулын орой дээгүүрхи саһан үшөөл үргэлжэдөө сайбалзан харагдажа байбашье һаань, харин доро газарай тала дайда ногооржо, гол нугын шугын бургааһан набшаһаяа дэлгэжэ байһан иимэ зүлгы һайхан үдэрнүүдтэ «Восточные Саяны» колхозой эрхим кукурузашан нүхэр Б. С. Осоров сүлөө забдагүй ажаллажа байна.

Байгша ондо 150 гектарта кукуруза трижа, тэрэнэйнгээ гектар бүриһөөнь 300 центнер набша намаа хуряажа абахаб гэһэн социалис уялга абанхай һэн. Энэ уялгаяа амжалта түгэсөөр дүүргэхын хойноһоо оролдожо, тус звеногойхид кукурузынгаа плантаци дээрэ гектар бүхэндэнь 18—20 тонно наг шэбхэ гаргажа, газарайнгаа хүрьһэ һайса үтэгжүүлээ. Мүн тиихэдэ зарим участогуудта аммиагтай уһан сасагдаа.

Газарай хүрьһэнэй һанаһан соо дулаасажа эхилхэдэ, нүхэр Осоров газараа хахалжа, тарилгаяа хэжэ захалаа һэн. Сэхэ сэбэр квадрадуудые гаргажа тарина. Техникээ һайнаар бэлдэһэн, зүбөөр ашаглаһанай ашаар энэ кукурузашан түрүүшын үдэрһөө эхилжэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. 5 үдэр ажаллаад байхадаа, нүхэр Осоров 80 гаран гектар кукурузын үрэһэ шииг нойтоор элбэг хүрьһэн соо һуулгаад байгаа һэн.

Энэ звенодо хүдэлдэг колхознигууд нүхэд Ш. Байдаева, Б. Шойжелов, С. Маланханов гэгшэд даажа ябаһан нүхэрһөө гээгдэхэгүй гэжэ баһал габшагайгаар ажаллана. Кукурузые хаһа саг соонь тарилга хадаа нүхэр Осоровой туһалагшадай ажалһаа баһал дулдыдаха байна ха юм даа.

— Тарилгаяа түргэн лэ дүүргэхэ гэжэ оролдонобди. Тиигэбэл саг дары тарилгаяа буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхын тула борнойлжо орохо байнабди,—гэжэ нүхэр Осоров хөөрэдэг.

Нүхэр Осоровой звеногойхид эгээ мүнөө кукурузынгаа тарилга дууһуутай, һүүлшынгээ гектарнууд дээрэ тарилга хэжэ ябана.

С. Ардуев,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй аймаг.

Тарилгын шанар һайн

Кукурузын тарилга богонихон болзор соо дүүргэжэ, тэрэнээ һайнаар харууһалан, гектар бүриһөөнь 250 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха зорилго табиһан Тарбагатайн «Маяк» колхозой хоёрдохи бригадын кукурузашад тарилгадаа жэгдэрэн ороод, һаалгүйгөөр ажаллана.

Энэ колхоздо эмхидхэгдэһэн звенонуудай нэгые Илья Ботеев даадаг юм. Тус звеногойхид 100 гаран гектар поли дээрээ наг шэбхэ элбэгээр гаргаад, жэгдэлэн тараагаа. Мүн эндэ газарынь гүнзэгыгөөр хахалагдаад, хүндэ катогуудаар жэгдэлэгдэбэ.

Мүнөө нүхэр Ботеевэй звеногой кукурузашад тарилгаяа эхилээ. Тэдэнэр техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, түрүүшын 50 гектар кукуруза квадратно-гнездовой аргаар. шанар һайнтайгаар таряа.

В. Михайлов.

Түсэбөө дүүргэбэ

ШЭНЭ-ХҮРБЭ. (Телефоноор абтаба). Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Онохойн совхозой 1-дэхи отделени мүнөө жэл 60 гектарта хартаабха ургуулха социалис уялгатай юм. Хартаабхын тарилгые саг соонь эхилжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһанай ашаар нүхэр Ларион Леонович Мильгуновой хүтэлбэрилдэг звено 60 гектарта хартаабха тарижа, майн 30-най үдэр түсэбөө дүүргээ.

Урма зоригтойгоор

Ажалша бэрхэ кукурузашадай нэгэн, Хүрбын совхозой 1-дэхи отделениин механизатор Евтей Маркович Кожевников долоон жэлэй табадахи жэлдэ 110 гектар кукуруза тарижа, га бүриһөөнь 250 центнер ногоон набша ургуулха гэһэн социалис уялга абанхай.

Тэрэ уялгаяа бэелүүлхын түлөө нүхэр Кожевников нёдондо намарһаа хойшо нилээд ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэһэн юм. Кукуруза ургуулдаг участогууд дээрээ 2000 тонно наг шэбхэ зөөжэ, тэрэнээ нэгэ жэгдээр тараагаа һэн. Хүрьһэнэй шииг нойто бариха зорилготойгоор газараа бүгэдыень борнойлһон байха.

Удаань майн 25-һаа эхилжэ, һүүжэ гэжэ нютагай 45 гектар газарта наг шэбхэ гаргаа, үшөө 6 тонно аммиачна селитрээр үтэгжүүлһэн. Һайнаар хахалһан энэ участогтаа кукурузын үрэһэ һуулгажа эхилээ. Зүгөөр нүхэр Кожевников «МТЗ-50» гэжэ тракторта үлгэгдэмэл сеялкэ холбожо гансааран хүдэлдэг юм. Тэрэ участогаа тарижа дүүргээд, мүнөө Үнэгэтэйн бааза гэжэ поли дээрэ үрэһээ һуулгажа оробо.

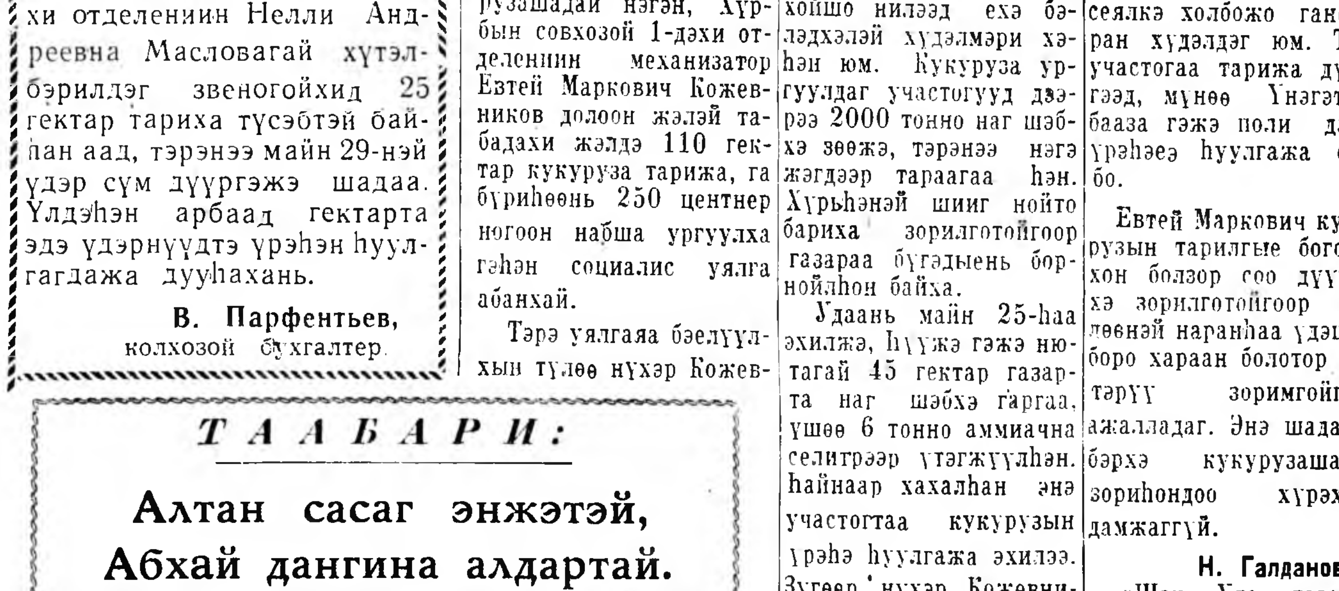
Евтей Маркович кукурузын тарилгые богонихон болзор соо дүүргэхэ зорилготойгоор үглөөнэй наранһаа үдэшын боро хараан болотор нэтэрүү зоримгойгоор ажалладаг. Энэ шадамар бэрхэ кукурузашанай зориһондоо хүрэхэнь дамжаггүй.

Н. Галданов,
«Шэнэ Үдэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ТААБАРИ:

Алтан сасаг энжэтэй,
Абхай дангина алдартай.

(Кукуруза).

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз байгша ондо 1000 гектар газарта кукуруза тариха юм. Мүнөө 300 гектарынь таригдаад байна. Зураг дээрэ: тус колхозой 2-дохи отделениин кукурузашад Иван Рабдаев Балдан Дондоков хоёр кукурузынгаа поли дээрэ. С. Балдуевай фото.

Мүнөөдэр—үхибүүдые хамгаалха Уласхоорондын үдэр

Д. Гармаевай зураг.

Н. С. Хрущев, Фидель Кастро Рус ракетнэ стратегическэ сэрэгүүдэй баазада хүрэбэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев, Кубын Республикын Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр нүхэр Фидель Кастро Рус ракетнэ стратегическэ сэрэгүүдэй баазада хүрөө.

Нүхэд Н. С. Хрущев, Фидель Кастро Рус мүнөө үеын сэрэгэй ракетнэ техникые хараа. Ракетэнүүдэй байдаг газарые хэрэглэхээр сэрэгүүдэй дайшалхы зэһэнги байһан тухай ракетнэ стратегическэ сэрэгүүдэй дивизиин командир элидхэжэ үгөө.

Нүхэд Н. С. Хрущев, Фидель Кастро Рус сэрэгэй округуудай нэгэндэ хуурай газарай сэрэгүүдэй һургуули хэхыень мүн лэ ажаглан хараһан байна.

СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновский, СССР-эй Оборонын министрэй орлогшо, ракетнэ сэрэгүүдэй главна командалагша, Советскэ Союзай Маршал Н. И. Крылов нүхэд Н. С. Хрущевтой, Фидель Кастро Рустай хамта ябалсаа.

Аргентинын ажалшадтай аха дүүгэй һанал нэгэдэлгэ

ВЦСПС-эй амаршалгын телеграмма

МОСКВА, майн 30. (ТАСС). Аргентинын Ажалай Бүгэдэ ниитын Конфедерацида Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет телеграмма эльгээгээ. Хүдэлмэришэдтэ харша хуулида эсэргүүсэн, ажамидаралай болон ажалай эрхэ байдал һайжаруулхын түлөө, бүхы политическэ, профсоюзна ажал ябуулагшадые сүлөөлхын, профсоюзна болон демократическа эрхэ сүлөө олгохын түлөө бүгэдэ ниитын забастовко хэһэнтэйнь дашарамдуулан, Аргентинын ажалшадтай аха дүү ёһоор һаналаа нэгэдэжэ байһанаа Советскэ Союзай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай зүгһөө ВЦСПС элирхэйлэн мэдүүлээ.

ВЦСПС иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Өөрынгөө үнэн зүб эрилтэнүүдые хамгаалан, Аргентинын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хэжэ байһан эрэлхэг зоригтой тэмсэлэй хойноһоо советскэ профсоюзууд угаа ехэ анхаралтайгаар, талархалтайгаар ажаглан харана, һайн һайхан тэмсэлдээ амжалта туйлахыень тэдэндэ үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

Турциин Национальна Ехэ Хуралай делегаци Москвада ерэбэ

МОСКВА, майн 29. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Турциин Национальна Ехэ Суглаанай (Меджлисэй) делегаци мүнөөдэр Москвада ерээ. Сенадай түрүүлэгшэ Суат Хайри Ургюплю делегациие толгойлно.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. И. Козлов, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр И. В. Спиридонов, Я. В. Пейве, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе болон бусад Турциин болон Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ делегациие угтаа.

Турциһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Фахри Корутюрк, Турциин посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд байлсаа.

СССР-эй Госстройдо

СССР-эй Барилгын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитедэй заседани майн 27-до болложо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ И. Т. Новиков түрүүлэгшээр һуугаа. Энэ оной 4 һарын турша соо шэнэ предприятинуудые, гол фонднуудые барилгын болон ашаглалгада үгэлгын түсэбэй дүүргэлтэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, барилгын өөрынь үные хямдаруулха талаар даалтабаринуудай дүүргэлтэ тухай, мүн 1963 ондо предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ түсэбэй дүүргэлтые хангаха талаар хэмжээнүүд тухай РСФСР-эй Барилгын министерствын элидхэл заседани дээрэ шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-эй министрнүүд, гүрэнэй үйлэдбэриин комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, барилгын талаар нютагуудай главна управленинүүдэй начальнигууд, бусад организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан байна.

Арга боломжонуудаа хангалтагүйгөөр хэрэглэһэнһээ, мүнгэ зөөрине олон барилгануудаар сасажа, ашаглалгада үгтэхэ шухалын шухала предприятинуудай барилгые удаашруулһанһаа, республиканууд та барилгые хүтэлбэрилхэ хэрэг шэнэдхэн байгуулгын болошогүйгөөр унжагайрһанһаа шалтагаалан түсэб дүүргэгдээгүй гэжэ үгэ хэлэгшэд бултадаа тэмдэглээ.

Ашаглалгада үгтэхэ ёһотой предприятинуудые түхеэрэлгэнүүдээр хангаха асуудалнуудые РСФСР-эй СНХ, РСФСР-эй Барилгын министерство хангалтагүйгөөр шиидхэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй ВСНХ-гай түрүүлэгшэ Д. Ф. Устинов СССР-эй Госстройн заседанида хабаадалсаа.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүд баталан абтаба.

(ТАСС)

КПСС-эй ЦК-гай Пленумые угтуулан

АЖАХЫН ЗОРИЛГОНУУДТАЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГО[…]

Республикынгаа 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа дүүргэхын тула хүдөө ажахымнай ажалшад ехэ оролдосотойгоор ажаллажа байна. Механизаторнууд эртын орооһото ургамалнуудай тарилгые түгэсхэхэ зуураа, хартаабха, овощ болон кукурузын тарилгые үргэнөөр ябуулжа эхилэнхэй. Малшад малаа зунай бэлшээридэ гаргажа, ашаг шэмыень ехэ болгоохо талаар дэлгэрэнгы хэмжээнүүдые абана.

Иимэ халуун ажалай хаһада ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие улам шангадхалгада, социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэдэ партийна организацинуудай онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Ажалшад өөһэдынгөө түсэб, зорилгонуудаа һайнаар мэдээд хүдэлхэдөө, ажалай бэрхэшээлнүүдые дабажа, амжалта туйлаха хэрэгтэ зоригжуулагдаад байхадаа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, ажахын ехэ амжалта туйладаг ха юм. Хүн зонойнгоо дунда партийна организацинуудай һайнаар хүдэлдэг, эмхидхэдэг газарта ажалай үрэ дүн ехэ.

Жэшээнь, Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой (Борьёо) хоёрдохи отделениин һү һаалиин фермын партийна бүлэг һаалишадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэнэ. Фермын культбаза плакат, лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй, социалис уялгын дүүргэлтые харуулһан самбар, бюллетеньнүүд бии. Эндэ газетэ, журналнууд, нүүдэл библиотекэнүүд ходо ерэжэ байдаг. Агитатор нүхэр Ц. Ц. Сагалеев фермын зорилгонуудтай нягта холбоотой хөөрэлдөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэнэ. Мүн колхозой лекторнууд Г. Доржиев, М. Цыденешиева һаалишадай хүндэтэй айлшад болонхой. Социалис мүрысөөнэй дүн 10 хоног бүри гаргагдажа, һаалишадай ехэ хөөрэлдөөн эхилдэг юм. Һаалишад һү һааха апрель һарын түсэб үлүүлэн дүүргээ, мүн май соошье амжалтатай ябана. Һаалишан бүхэн үнеэн бүриин һаалиие үдэрэй 8 литрһээ доошонь оруулнагүй.

Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй болоһонһоо хойшо эндэ ажалай габьягай дэбтэр бии болгогдожо, түрүү хүнүүд, ажабайдалай элитэ ехэ ушар хэрэгүүд бэшэгдэнэ. Энэ дэбтэртэ бэшүүлэгдэхэ гээшэ ехэ хүндэтэй дээрэ тоологдодог.

Мүн Баргажанай үйлэдбэриин управлениин партийна комитет хүдөөгэй ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Тракторна бригада бүхэндэ политэмхидхэгшэ, колхоз, совхозуудта бүлэг пропагандистнууд эльгээгдээ. Ажалшадай дунда хөөрэлдөөн, элидхэл, лекцинүүд ходо боложо байдаг. Малай фермэнүүд, полевой станууд дээгүүр культбригаданууд айлшалжа, хөөрэлдөө, элидхэл хэгдэнэ, наада зугаа харуулна. Гадна нютагай радиодамжуулга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд бүхы хүдэлмэреэ малай фермэ, полевой станууд дээрэ гаргажа, тэрэнээ ехэ һонирхолтойгоор ябуулна. Жэшээнь, Хурамхаанай хүдөөгэй библиотекэ механизаторнуудта зорюулан «Һэшхэлэй хөөрэлдөөн» гэжэ тусхай альбом бэлэдхээ. Тэрээн соонь Н. Г. Загладын бэшэг тушаа хөөрэлдөөнэй һонирхолтой материал оролсоо. Хурамхаанай лекторнуудэй бүлэг эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Полевой бүхы стануудта бани хүдэлнэ, ниитын эдеэ хоол эмхидхэгдэнхэй, худалдаа наймаан, аптечкэ бии. Полевой стануудай улаан булангуудта газетэ, журналнууд ходо ерэжэ байдаг юм.

Партийна организацинууд эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, колхоз, совхозуудай ажалшадые шударгы ажалда элсүүлжэ шадаа. Эндэхи ажахынууд эртын орооһото ургамалнуудай тарилгые саг соонь дүүргээ. Мүнөө жэл Баргажанай малшад һү һаалгаяа нёдондо жэлэйхиһээ 25 процентээр ехэ болгоо, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргээ, гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргүүтэй байна. Малай үбэлжэлгэшье гуримтайгаар үнгэрөө.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Хяагтын үйлэдбэриин управленинүүдэй колхоз, совхозуудай олон партийна организацинууд һайжаруулаа. Партийна комитедүүд соёл сурталай хүдэлмэридэ хүдөөгэй интеллигенциие—мэргэжэлтэд, багшанар, врачнуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулна. Түрүү дүй дүршэл соглогдодог, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагдажа, бюллетень, дайшалхы хуудаһан гэхэ мэтээр дамжуулагдан, олониитэ ажалшадта хүргэгдэдэг болонхой.

Гэхэтэй хамта, бүхы дээрээ хүдөөдэхи ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хэмжээн мүнөө үе сагай эрилтые, хүдөө ажахын, илангаяа мал ажалай, продуктнуудые ехээр абадаг болохо зорилгын дүүргэлтые хангананагүй. Хараалһан түсэб, уялгануудаа заатагүй дүүргэхын түлөө, даажа байһан ажалаа һайнаар хэхын түлөө ехэ харюусалгатай байһанаа хүн бүхэнэй мэдэрхыень туйлаагүйбди.

Энэ ушар юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, олон колхоз, совхозуудай партийна комитедүүд шэнэ эрилтын ёһоор соёл сурталай хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаагүй, ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягта холбоотой байхыень хангаагүй, тэрэнэй нүлөөе хүн бүхэндэ хүргөөгүй байһаар. Зарим партийна организацинууд һү һаалиин фермэнүүдэй, гүүртэнүүдэй коллективүүдые, хээрэ холуур байрладаг хонишодые, механизаторнуудые ниитэ ойлгууламжын хүдэлмэреэр саг үргэлжэ хангананагүй. Нэгэ иимэ жэшээ харуулая.

Онохойн совхоздо майн 10-даар хабарай тарилга түлэг дундаа ябажа байгаа һэн. Харин тиихэдэнь совхозой 1-дэхи, 3-дахи отделенинүүдтэ нэгэшье агитатор, элидхэлшэ, лектор ерээдүй байгаа. 3-дахи отделениин полевой станда харуулан ойлгуулха агитаци оройдоо эмхидхэгдээгүй, мүнөө болотор нэгэшье кино, нэгэшье концерт эндэ табигдаагүй. Мүн иимэ байдал 2-дохи отделениин Дунда Үнэгэтэйн һү һаалиин фермэдэ төхёолдоо. Һаалишадай дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Харин тиихэдэнь тус отделениин партийна организациин секретарь И. А. Мурзин энэ фермые даагшаар хүдэлжэ байха юм. Иимэ байдалаар совхозой парткомшье һонирхоогүй байнаа.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие тодорхойгоор ябуулха гээшэ юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин арга боломжонуудые эрхим һайнаар ашаглаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, даажа абаһан газартаа һайнаар хүдэлхэ, мүн ажалай эрхим һайн үрэ дүн туйлаха гэһэн һанал бодол хүн бүхэндэ түрүүлхэ ёһотой ха юм. Теэд энэ совхоздо тиимэ бэшэ. Парткомой секретарь нүхэр Тулохонов юумэ хэжэ биранагүйб гэжэ гараа дэлгээжэ байнхай. Гэхэ зуура, партком өөрынгөө гэшүүдтэ бригада болон отделенинүүдые даалгажа үгөөгүй, хабарай полевой хүдэлмэриин үедэ механизаторнуудые культурно-ажаһуудалай талаар хангаха түсэб соонь али нэгэн политическэ хэмжээ ябуулгые үнгэргэхэ гэжэ хараалагдаагүй. Нютагай олон тоото интеллигенциые энэ хүдэлмэридөө эдэбхитэйгээр хабаадуулнагүй. Иимэшүү дутуу дундуунууд үйлэдбэриин бусад управленинүүдэй ажахынуудаар бии. Иимэ байдалтай эбсэхын аргагүй. Партийна комитедүүд соёл сурталай хүдэлмэриин хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ, ашата нүлөөень ехэдхэхэ уялгатай.

Нэн түрүүн агитколлективүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, агитатор бүхэнэй эдэбхитэйгээр хүдэлхые туйлаха шухала. Мүнөө гол түлэб үйлэдбэри дээрэ—фермэ, бригада бүхэндэ агитатор хүдэлхэ ёһотой. Тэндэ нэгэ мэргэжэлтэй, нэгэ зорилгоёо дүүргэжэ байһан хүнүүд хүдэлдэг. Тиимэһээ тэндэ тодорхой агитациие эмхидхэжэ, хүнүүдые һайнаар элсүүлжэ болохо байна. Үйлэдбэриие һайнаар мэдэхэ, хүн зонтой шадамар бэрхээр хөөрэлдэжэ шадаха, үйлэдбэриин дутуу дундануудые, арга боломжонуудые элирүүлжэ, тэдэниие ашаглаха зүб харгы заажа үгэхэ гээшэ агитаторай хүндэтэй уялга. Тэрэшэлэн бүхы хүн зониие политическэ агитациин нүлөөн доро ходо байлгахаар хүдэлмэреэ эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ лекционно пропаганда ехэ һуури эзэлнэ. Энэ хүдэлмэриин зарим тэды һайжараашье һаань, лекторнуудэй олон бүлэгүүд эдэбхитэйгээр үшөөл хүдэлнэгүй. КПСС-эй программын темэнүүдээр, коммунизм байгуулагшын сахиха ёһо гурим тухай, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ бодото зорилгонууд тухай һонирхолтой лекцинүүд үсөөн уншагдана.

Культурно-гэгээ[…] зургаануудай хүд[…] гаяа хээгүүр бай[…] лон механизатор[…] на ажаһуудалай т[…] хүдэлмэриие эри[…] шухала.

Шэн габьяата […] зоригжуулха, түсэ[…] дүүргэлтын түлөө […] гатай байһанаа […] ниитын зөөридэ, […] коммунис ёһоор […] үзэл бодолтойгоо[…] жуулгэ соёл сур[…] риин уг зорилго […] лон хэлэбэл, КПСС-[…] сурталые совет […] өөрынь уг занша[…] гохо гээшэ манай […] хүдэлмэриин гол […] лоно. Тиихын түл[…] хүдэлмэриин дал[…] түгэс удхатай, хү[…] болгохо, энэ хүд[…] ниитэ интеллиген[…] баадуулха, һайн […] даха үүсхэлые х[…] тэй. Энэ хадаа КПС[…] болохоёо байһан […] бэлэдхэл мүн бол[…]

Н. […]
КПСС-эй об[…]
ажахын та[…]
сурталай таһа[…]

МАЛШАД, ҺААЛИШАД! Һү, мяха ехээр абахын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

ДУНГЫН АДАГАЙХИД ТҮРҮҮЛНЭ

Үнеэдээ үдэрэй гурба дахин һаана.

Одоолшье хүхэ ногооноймнай «үнгэ шарай» харагдажа, хээрын талада үхэр малай атарлан бэлшэхэ, гэдэһээ садаха, сагаан эдеэнэй дэлбэрхэ саг хүрэжэ ерэбэ.

Тиимэһээ эгээл мүнөөнһөө үнеэдэй һү шэмые эрид дээшэлүүлхын тула хаа хаанагүй шанга тэмсэлэй боложо байһаниинь элитэ. Илангаяа республикынгаа алдарта 40 жэлэй ойн баярай үдэрые сагаан эдеэн хэшэгтэйгээр угтажа, һү һааха хахад жэлэй түсэб, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула һаалишадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Хүдэриин совхозой һаалишад байгша оной июлиин 1 болотор 10,2 мянган центнер һү һаажа, тэрэнэйнгээ 8200 центнер гэхэ гү, али 80 процентһээ бага бэшые гүрэндэ худалдаха уялга абанхай. Эндэхид хэлэһэндээ хүрэхын тула ехэхэн оролдолго гаргажа, үнгэрэгшэ апрель, мүн май һарадашье бараг үрэ дүн туйлаа. Жэшээнь, совхозой хоёрдохи, гурбадахи отделенинүүдэй һаалишад апрель һарада нёдондоной энэ үеынхиһөө 359 центнерээр ехэ һү һаагаа. Дунгын адагай һаалиин гүүртынхид (даагшань Ж. Будаев) һү һааляа шилээд дээшэлүүлнэ. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлэй апрель, май соо үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 268 литр һү һааһан һаа, энэ жэлдэ 340 гаран литр һаагаад байна. Тиигэжэ эдэнэр совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэришэнэй комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаа. Тус гүүртын түрүү һаалишан Мария Цыбикжапова апрельдэ үнеэн бүриһөө 206,5 литр, май соо—220 литр һү һаажа, совхоз соогоо эрхимлээ.

Эдэ отделенинүүдтэ үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхын тула горитой оролдолго гаргагдана. Нэн түрүүн гүүртэ бүхэнэй мал хэдэн ондоо таһалагдажа, һайн эдинсэтэй газарта адуулагдадаг болоо. Илангаяа мал адуулагшадай ажалые һайса хинан шалгажа, бэлшээри зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Тиигэбэшье совхозой зарим отделенидэ үнеэдэй һү шэмэнь биража нэмэнэгүй. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи отделениин һаалиин гүүртэнүүдтэ һү һаалинь нёдондонойнгоошье хэмжээндэ хүрөөгүй, горитойхон гээгдэлтэй ябаһаар. Эндэ малай зунай байра түхеэрхэ тушаа анхарал багаар табигдана. Зуһаланда хорёо, һарабша, мүн хүнэй байха гэр түхеэрхэ гэхэлэ урагша абадаггүй, үлүү мүнгэ зөөри гаргахань гэжэ айдаг хүнүүд бии. Теэд мүнөө үхэр малые зунайнь байрада зөөлгэхэ, посхоодоо хааха саг ерээ.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, һү ехээр һаахын тула отделени, гүүртэ бүхэн булта адли оролдосотойгоор тэмсэнэгүй гээшэ. Дутагдалаа түргэн усадхажа, гээгдэлһээ гарахын түлөө тэмсэхэ сагнай ерээл.

Г. Раднаев,
совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

Һүн юундэ багаар һааг[…]

Нёдондо ургаса һайнтай, малай тэжээл элбэгтэй жэл болоо һэн. Тиигэһэнэй ашаар энэ жэлэй эхин һарануудшье малай ашаг шэмэ абалгада яһала зохисотой үе байгаа. Тиин гэһээ Зэдын үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынууд һү һаалгаар ехэхэн гээгдэлдэ орожо, гүрэндэ һү худалдаха түсэб таһалдуулхын туйлда хүргөөд байна.

Майн 20-ной мэдээгээр управлени бүхы дээрээ һү абаха хахад жэлэйнгээ даабари хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байнхай. Михайловкын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гырылов, парторгнь нүхэр Убеев) бүришье һаа сошордолтой байдалда оробо. Энэ колхоз хахад жэлэйнгээ түсэб оройдоо хорёод процент дүүргээ. Тэрэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө хоёр дахин хороһон байна.

Тэрэшэлэн Гэгээтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Якимов, парторгнь нүхэр Охолин) хамагай һүүл баригшадай зэргэдэ ябана. Тэдэнэр һү аб[…] гөө гурбанай […] дүүргээ.

Гадна малаа з[…] галгые гэдэргэ т[…] колхозуудай ма[…] рээн сүүдхэ сөө[…] гүй.

«Коммунизмы[…] зые абаад үзэе[…] мал хүшэ һай[…] ороо. Һаалишад[…] шаа һанаатай […] дэйнь байра мүү[…] лээ һү ехээр һа[…] ломжо тэндэ д[…] һан. Колхозой […] хэр Дамбаев «[…] шадахабди» гэ[…] хөөрэһэн, найд[…] ~~Хэды~~ тиигэбэш[…] хэлэһэн үгэдөө […] нөө болоходо, […] үеынхиһөө 279 […] га абаад байн[…]

Республикын[…] ойе ажалай бэ[…] түлөө бүхы арг[…] сэ шадалаа эл[…] лаа гэжэ эдэ […] нуулхаар.

— Одоолшье хабарайнгаа тарилгын хойно гараба гээшэбди даа, хэдышье хожомдожо тарилгадаа ороо һаа, хаһа саг соонь түсэб хараагаа дүүргэбэ ха юмбибди даа,—гэлдэн, республикын зүүн хойто оршондохи Нарһатын совхозой механизатор Бато Санжиевай таряа хаядаг агрегадаархин һүүлшынгээ гектарта үрэһэ һуулгажа дүүргэһэн туладаа баяр баясхалантайгаар хөөрэлдэжэ һуунад.

Тус агрегат тарилгын үедэ даалгабаряа үдэр бүри 14—15 гектараар үлүүлэн дүүргэжэ ябадаг байгаа.

И. Осетровой фото.

Эрхим малшадаараа омогорхонобди

Үргэн баян Хори, Яруунын, Хэжэнгэ болон Чисаанын хүдөө нютагуудаар ажалдаа шалгаржа, амжалта туйладаг малшад олон. Жэшээлхэдэ. аймаг соогоо суурхаһан Чисаанын совхозой ахалагша хонишон Елистрат Борисович Нестеровые абаад харая. Нүхэр Нестеров совхозой 3-дахи отделенидэ хонишоноор хэдэн жэлэй туршада ажаллажа байдаг. Энэ жэлдэ 569 эхэ хонидһоо 569 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээ.

Нүхэр Нестеров жэлһээ жэлдэ ехэ амжалта туйладаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 3 кг. нооһо хайшалаа. Елистрат Борисович 38 наһатай. Амжалта туйлаһанайнь түлөө нүхэр Нестеровэй дүрсэ республикын Хүндэлэлэй самбарта һуулгагдаа. Мүн тус совхозой ахалагша хонишод Н. Цыренжапова, М. Балданова, Н. Гылыков гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 99—101 хурьга абанхай.

Сагаан эдеэ билтаруулан ажалладаг һаалишадшье олон. Үнгэрһэн 4 һара соо һаамхай үнеэн бүриин 150 литрһээ дээшэ һү һааһан 80 гаран һаалишад бии юм. Тэдэнэрэй дунда «Коммунизм» колхозой һаалишан, комсомол басаган Цырма Лыктыновае онсо тэмдэглэмээр. Энэ басаган 13 үнеэдһээ 12491 литр гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 917 литр һү һаажа, аймагайнгаа һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлбэ. Гансахан апрель һара соо үнеэн бүриһөө 296 литр һү һааба.

Хоёрдохи һууриие Нарһатын совхозой түрүү һаалишан Цыпилма Дамбаева эзэлээ. Нүхэр Дамбаева Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай һүүлээр һаалишан болоһон юм. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо 17 жэлэй туршада таһалгаряагүй һаалишанаар ажаллана. Энэ нүхэрнай дааһан ажалдаа эзэн ёһоор хандадаг, дүршэлтэй хүн юм. Тиимэл хадаа жэлһээ жэлдэ эрхим амжалта туйлана ха юм.

Мүн Хэжэнгын совхозой һаалишан Юмжит Дамбаева, Үдын совхозой — Цырма Базарова, Чисаанын совхозой — Екатерина Глазкова, Анаагай совхозой — Дышигма Сахияева гэгшэдые баһал магтамаар.

Хориин үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынуудай һаалишад республикынгаа 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдажа абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө үдэр бүри ажалаа эршэдхэн хүдэлжэ байһандань баясамаар.

К. ЖАЛСАРАЕВ,
Хориин үйлэдбэриин управлениин парткомой инструктор.

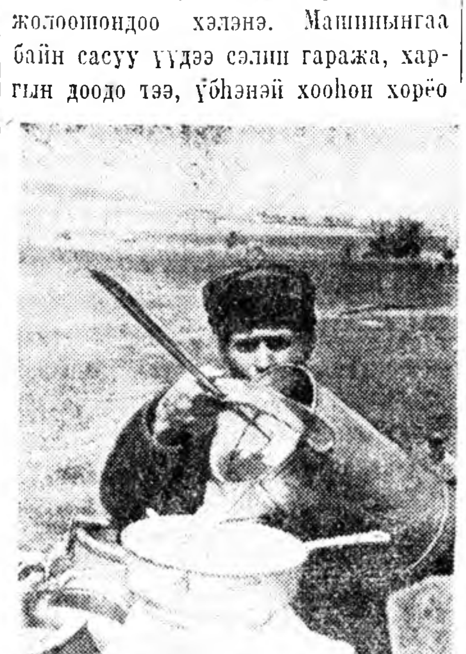

Репортаж

ҮДЫН ҺААЛГЫН ҮЕДЭ...

— Харыт, эдэ һаалишад үнеэдээ һаажа байна бэшэ аал? Байлгагтыл даа машинаяа,— гээд, харгым хани жолоошондоо хэлэнэ. Машинынгаа байн сасуу үүдээ сэлиш гаража, харгын доодо тээ, үбһэнэй хооһон хорёо тойроод бөөгнэрэн байһан үхэрнүүд тээшэ шамдуу алхалба.

Нээрээшье, обёоржо харан гэхэдэ, хүнэг бариһан нэгэ эхэнэр хорёогой зүүн тээ мори хүллэһэн тэргэ тээшэ ошожо ябаба. Үнеэдэйнгээ хажууда согсойжо һууха хүнүүд бии болобо. Ханааһаа халиһан таляадха тойрон, болдог дамжан ябажа, малшадта дүтэлхэдэ, хойто захашагаар ухаагшаниие һаажа һууһан басаган тэрэнээ дүүргээд бидон сасуу баруулжаа ябаха зуураа, «Башмак, Башмак ерэ наашаа» гэжэ ооголбо.

Эрхирэгэй совхозой хоёрдохи отделениин Хуушан Онохойн һү һаалиин гүүртын һаалишадай үнеэдээ бэлшээри дээрэнь тогтоогоод, үдэрэйнгөө һаам дүүргэнтэжэ байһан үедэнь дайралдашаһан байгаа ха юмбибди.

Гүүртые даагша Иван Зарипович Резванов һаалишадһаа һүыень хэмжэн абажа, бидон соо шүүрдэн байжа эюулнэ, тушааһан һүнэйнь тоо дансa дээрэ тэмдэглээдхинэ.

— Хамтадаа 7 һаалишан манай гүүртэдэ хүдэлдэг, 116 үнеэтэйбди. Тэдэнэй 98-нь һаалгагдана, дэлгэнэжэ ябаһан арбаад үнеэд үшөө бии. Би өөрөө тоо бүридхэлөө хэдэгби, техник-үрэжүүлэгшэ гээшэб. 89 үнеэднай искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнхэй,— гэжэ нүхэр Резванов хөөрэнэ.

Һү һааляа дээшэлүүлхые үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябаһан эдэ малшад үдэртөө гурба дахин һаадаг болоһоор үнинэй, үдэрэйнгөө һаам бэлшээри дээрэнь хэдэг байһаниинь бүришье һайшаалтай. Гүүртэ дээрэ ажалай гурим наринаар сахигдана. Үглөөнэй һаам 4-һөө 6 час болотор үргэлжэлдэг, тиихэдээ бурдууг уулгададаг. Үдэрэй һаам 12-һоо час болотор, үдэшэниинь 7-һоо 9 час болотор үргэлжэлдэг байна. Бэлшээриһээ малайнгаа бусажа ерэхэдэ силос үгэнэ.

Хагданай хэршье үлгүй, үхэрэй хэлэндэ ногооной хүсэд торохо болоодүйшье һаань, һү һаали заашье доошоо ороногүй. Һайн харууһатай ондо ороһон мал гэжэ мэдэхээр, шадалаа бүри хүдэлгөөгүй, барандаа томонууд. Үүлтэр һайнтай үнеэд һаалгамсаараа саашаал, эдеэлхэ тээшээ тэгүүлнэ. Эндэхи һаалишад үдэртөө 700-гаад шахуу литр һү һаана, һаамхай үнеэн дээрэ абаха болоо һаа, тус бүриһөөнь 7 литр һү адаг һаажа абадаг жэшээтэй болоно.

...Һаалишадшье үнеэдээ бултыень һаажа дүүргэбэ хэбэртэй, тэргын хажууда сугларна, фартугаа тайлажа, дэгэлнүүдээ үмдэнэ, һандалинуудаа тэргэдээ ашана. Барандаал залуушуул. Анна Голышева, Мария Климова, Нина Овсянкина, Галина Карандаева, Агриппина Зырянова, Нина Шкворова, Нэли Сайфуддинова—эдэл даа, эндэхи һаалишадай нэрэ обогууд. Эдээн сооһоо Анна Голышева эгээл бэрхэнь юм. Мүнөө 15 үнеэ һаажа, толгой бүриһөөнь хахад нүүдһээ дээшэ һү абана. Жэлэй эхинһээ хойшо дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө 600 килограмм һү һаанхай. Тэрэнэй удаа Мария Климова алхална.

— Коля, наашаа ерэл даа, бидонуудаа тэргэ дээрээ табия, — гээд гүүртые даагша үхэр адуулдаг залуу хүбүүн Николай Хасановые дуудана. Дүүрэн һүтэй табан бидон тэргэ дээрэ ашагдажа, саб байса аргамжаар хүлигдэнэ.

1957 онһоо хойшо энэ гүүртын адуулгашан ябадаг Степан Торгашин моринһоо буунгүй үнеэдээ тогтоожо, захадажа байһанаа, һаамай дүүрэхэлээр, хорёо шадар амаржа хэбтэһэн нэгэ хэды «залхуу» үнеэдые бодхоогоод, баруун тээшэнь залаад, хойноһоонь малаа дахаад ябашана.

Һү һаалиин гүүртэнүүдэй хоорондохи социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи квартал соо эндэхи һаалишад илажа гараһан, дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байгаа. Мүнөө даб дээрэ Эрхирэгэй һаалишадта гартаад, хоёрдохи һуури эзэлжэ байһан үетэй хаш. Тиигэбэшье мүхөөгөө үгтэхэгүй гэжэ шангахан лэ хүдэлхэ зорилго Хуушан Онохойн һаалишад урдаа табинхай.

Тэрэньшье буруу бэшэ. Нэгэдэхеэр, Буряадай АССР-эй тогтоһоор 40 жэл болоһон ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха хэрэгтэй; хоёрдохеёр, «Республикын кол[…] мал ажалай продук[…] гүрэндэ худалдаха […] дүүргэлтэ тухай» […] пленумэй тогтоол […] дайшалхы зорилго[…] хубитаяа оруулал[…] дэхи малшад үнэн […] нэд.

[…]
мана[…]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1[…] эдеэлхэ тээшэ тэг[…] даагша Иван Резв[…] адуулагша Степан […]

С. Балду[…]

ҮХИБҮҮД—НАРАТА ДЭЛХЭЙН НАНГИН СЭСЭГҮҮД

-үхибүүдые
аалха
ондын үдэр

...он сэсэгүүд бии
...өө танигдаадүй,
...баадүй сэсэгүүд
...абартаа үлгэн
..., наруули хон-
...һанай тохомой
...йлаад байдаг
... түрүүшээр мүн-
...гоо хараха сэсэ-
... гэһэншүүгээр
...ан хүб хүхэхэн
... ямаадай шара
...сэг һалбардаг.
... ургажа, жар-
...зүрхэн дороһоо
...э һайхан сэсэг,
...э мүнхэ сэсэгһээ
... бии юм аал даа!
...ай — шуһанай-
...яханаймнай та-
... бэенэрнай ха
...алаймнай сэсэ-
... Үхибүүд лэ!
...аба», «эжы» гэ-
...суулха, арбагар
...аа шэнэхэн үм-
... табан хургаа да-
...хибүүдээ юунтэй
...имэ юумэн үгыл

... нэгэнэй нарата
...дэлхэйн урагшаа
... эжынэр, эгэшэ-
...ха дүүнэр, нагса
...рнай үхибүүдые
...дэр гэжэ тоолон-

Сэнгэлигэй ордон

Энэ үдэрые угтуулан Улаан-Үдын шэлэй заводойхидой үри бэенэрэй хүмүүжүүлэгдэдэг 4 яслитай, 4 саадтай комбинадта хүрөө һэмди. Зэртэгэнүүр хурдан нюдэтэй 210 хүүгэд тэндэ хүмүүжүүлэгдэдэг. Үглөөнэй 7 часһаа ажалта үдэрэй дүүрэтэр 15 хүмүүжүүлэгшэд эхэ эсэгынь энхэрэл гээшые үгылүүлэнгүй хаража, хамгаалжа, эдеэлүүлжэ, унтуулжа, наадхуулжа байдаг юм байна. Оройдой агууехэ поэт Александр Пушкиниие хүмүүжүүлһэн Арина Радионовнае эндэ заатагүй һанахат. Саб сагаан хүнжэл соо 2 һаратай үхибүүдэй уралаа шомболзуулан хүхэхыень хараабди. Садхалан даа, һууринь нойтон бэшэ, һуга дороо нуранхай бэшэ — иимээр лэ хоёр һаратайһаа һургуулида ороторoo няни, хүмүүжүүлэгшэдэй нюдэн доро хүн болонол. Эхэ эсэгэнэрынь һанаа амар коммунизм бүтээхэ ажалаа хэжэ ябаа бэзэ.

Өөдөө ургаха бүринь, ухаанайнь болбосоролоор хүүгэдтэ тусхай даабаринууд үгтэнэ. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ шэнэ программа һаяхан абаа. Программа соонь нэн түрүүн элүүр энхэ, ажалша бэрхэ, ухаамсар үхибүүдые үлгыһөөнь эхилээд хүмүүжүүлэгты гэгдэнэ.

Төөришэмөөр олон таһалганuудтай энэ үхибүүдэй 2 дабхар ордондо тэдээндэ хабаатайл юумэн хуу бии. Үхибүүд хүгжэм шагнаха дуратай гү? Дуратай. Тэндэ дуунай аялга, үгэдэ һургадаг. Үхибүүд кукольна театр хаража, садатараа энеэлдэдэг. «Байгаалиин булан», «Түрэлхидэй булан», «Модоной дарханай булан» бии. Һургуулиин богоһо алхаагүй аад, үхибүүдэй заримаиинь үзэг танидаг, тоо бэшэдэг. Нэгэ тэбхэрхэн саарһан дээрэ «23» гэжэ тос бэшээтэй байна һэн. Магад «2», «3» гэһэн байгаа гү, мүнөөхэн таахын аргагүй. Пластилинаар няажа бүтээһэн үйлнүүдые хараад, хожом модор гү, али яһаар, шулуугаар гү, али алтаар эдээнээ бүтээхэл бэзэ гэжэ найдаабди.

Үхибүүдэй комбинадай эрхилэгшэ Цветкова Валентина Сергеевнатай үндэрые харайжа байһан багашуулда ошобобди. Тэдэнэр бэрхээр харайха байна. Шаб шарахан толгойтой хүбүүнһээ үлүүгээр харайха хүниинь үгы хэбэртэй. 60-аад сантиметр дээгүүр лаб лэ һүрэнэ ха.

— Хүбүүн ерэ даа наашаа, хэн гэжэ нэрэтэйбши?

— Вова.

— Зай, Вова, хэдытэйбши?

— Зургаатай.

— Ехүү болоод, хэн болохобши?—гэжэ асуубаб.

— Космонавт.

— Энэш нээрээ болонол ааб даа, мүнөөнһөө харайжа, һүрэжэ эхилбэ ха юм,—гэжэ Валентина Сергеевна энеэбэ.

Комбинадай газаагуур нааданхай, һандали, хүшөөнүүдые харанабди. Үхибүүд өөһэдөө сэсэг таридаг байна. Нэбшыштэр уһалагдаһан талмай хараабди...

Үхибүүд эдеэлээд унтабад. Амгалан сагай үедэ урган хүмүүжэгты даа, манай үри бэенэр! Иимэ үдэрнүүд хэзээдэшье дууһахагүйл.

С. Банзаракцаев.

«Хүбүүхэмни, мүнөөдэр шамайе хамгаалха уласхоорондын үдэр ха юм даа...»

Ф. **Сорокиной** фото.

Хамаг һайн юумэеэ—үхибүүдтэ

Манай орон дотор үхибүүд тушаа үдэр бүриин анхарал хандуулагдана. Энэ хадаа манай гүрэнэй хуули, манай общественна эгээл жама ёһон болонхой. Мүнөө үедэ эдир багашуулай амаралтын саг хүрэжэ ерэбэ. Бэе махабадаа тэдэнэй бэхижүүлхын, һайжаруулхын тула хамаг юумэн хэгдэнэ.

Мүнөө зун эгээл үзэсхэлэн гоё газар нютагуудта пионерэй олохон лагерьнууд нээгдэжэ, тэндэ 4 миллион 300 мянган үхибүүд амарха юм. Жэшээнь, эдир москвагайхидта хотын заха шадар 650 гаран, хото дотор 120 гаран лагерьнууд нээгдэхэнь.

Манай олониитэ, комсомолой болон профсоюзай организацинууд мүн хүдөөгэй үхибүүд тушаа ехэ оролдолго гаргана. Жэшээнь, Алтайн хизаарта пионерэй 70 гаран лагерьнуудые тогтоохо тухай шиидхэбэри абтаба.

Эдир пионернүүд эрхим һайнаар лэ амарха байха. Бүхы лагерьнууд бүрин түгэс бэлдэгдэжэ, шууяатай хүхюун ээдээ хүлеэжэ байнхай: амаралтын байранууд болон столовонууд шэнэхэн шэрэ будагаараа яларан харагдана, хэдэ мянган һөөг, модод һуулгагдаа, багажа хэрэгсэлнүүдшье бэлдэгдээ. Эндэ үзэсхэлэн һайхан байгаалиин оршон байдалда зугаа наада, спорт эрхилжэ, аяншалга хэжэ, дүтэ шадарай колхоз болон совхозуудта хүдэлжэ, үхибүүд шэнэ онол шадабари оложо абаха байна. Мүн лагерь бүхэндэ хэды олон кружогууд хүдэлхэнь гээшэб. Дуунай, шатарай, хүгжэмэй, драмын, зурагай, уран оёлгын, ургаса харууһалгын, авиамодельнэ болон бусад кружогууд хүдэлжэ эхилхэнь. Тэндэ үхибүүн бүхэн дуратай юумэеэ оложо хэхэ байна. Гадна зунай лагерьнуудта багшанар болон вожатануудһаа гадна, үхибүүдэй эрхим нүхэд—үйлэдбэриин түрүүшүүл айлшалжа байха.

Теэд хотодо гү, али хүдөө нютагта лагерьта ошонгүй үлэһэн үхибүүд юу хэхэб? Тэдэнэршье мүн муу бэшээр амарха. Профсоюзуудай мүнгэ зөөреэр хото, городуудта аяар 3 мянга үлүүтэй лагерьнууд нээгдэхэ юм. Клубуудай, Культурын байшангууд болон ордонгуудай, гэр байрын захиргаануудай дэргэдэ, саадуудта болон паркнуудта хүүгэдэй тусхай талмайнууд байгуулагдаха. Тэндэ үхибүүд наадажа сэнгэхэ, спортын мүрысөөшье эрхилхэ аргатай.

Һурагшадта искусствын болон спортын ажал ябуулагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл айлшалан ерэхэ. Эгээ һайн стадион, уһанай станци болон спортын талмайнуудта һургуулиинхид түлөөһэгүйгөөр орожо байха.

(ТАСС).

...РӨӨЛ ҮГЭНҮҮД

...а үринэрнай дайн дажар бү үзэг лэ.
...оор дүүрэн үхибүүднай хододоо жар-
...г лэ.
... мэтэ мандан, набша мэтэ дэлгэрэн
...эрнай.
...үри юрөөл баярые дуулажа ябаарай.
...үри һайн заяа оршожо ябаарай.

Мэлс САМБУЕВ

Манай ерээдүйдэ!

(Юрөөл)

Үхибүүдые хамгаалха үдэр —
Ганса бэшэ.
Үхибүүдые хамгаалха үдэр —
Үдэр бүхэмнайл бэшэ.
«Ажабайдалымнай шэмэглээ
Аабагар жаахан үетэн
Хэтын хэтэ үедэ
Хүгжэн, мандан сэсэглэһэй!»
Эхэ бүхэнэй зүрхэндэ
Энэл ганса хүсэл.
Эсэгэ бүхэнэй зүрхэндэ
Энэл ганса хүсэл.
Түрэһэн үриингөө дайнай
Тулалдаанда унаа хосорхые,
Бүлэ, жаргал, айлай
Бомбодуулан носхые
Хүсэдэг эхэ дэлхэйдэ,
хүрьһэтэ дэлхэйдэ бии аал?
Гиимэ наран дэлхэйдэ
Тиимэ эсэгэ бии аал?
Эжы, абатаяа эгэлэн,
Эрхэлэн хүүгэд үдэг лэ.
Нажар, сэсэгүү, жэргэмэл
Наран дэлхэйдэ үлдэг лэ!

Сэлмэг наран доогуур
Сэсэгүүд олоороо һалбараг.
Үнгын сэсэгүүд соогуур
үхибүүд наадажа гараг.
Хүүгэд—дэлхэйн ерээдүй.
Хүүгэд—үшөө һэреэдүй
Мүндүү шанга хүсэн,
Мүнхэ һайхан хүсэл.
Хүүгэд тухай бодоходоо
Хүн түрэлтэнэй мүнхэдэ этигэ.
Хүүгэдэйнгээ түлөө хододоо
Хүдэлэ, тэмсэ, сэдьхэ!
Үхибүүдые хамгаалха үдэр
Ганса бэшэ.
Үхибүүдые хамгаалха үдэр—
Үе наһамнайл гээшэ.
Дайшан бэшэ, харин
Барилгашан болоод барин,
Дүүнэрнай наадахань зүб лэ
Баян жаргалаа зүгнэн!
Хара, шара, сагаан
Хамаг арадай хүүгэд,
Үдэрөөр ургажа, сагаар,
Үглөөдэрые асархалта түүхэдэ!

Улам һайнаар ажаллагты

...й дунда һургуулиин багша Н. М. ПРОСИКОВА:

...хы ами
...эрэгые
...уланхай
...жэл соо
... Мүнөө
...та. 37
... Нэгэ-
...ёрдохи
... Хамаг
... гарга-
...йнһоо
... Гадна
... ехэби.

Ехэ хүбүүмни шофероор хүдэлдэг, дундамнай — Совет Армиин зэргэдэ алба хэнэ, багамнай — һургуулида һурана. Хэдэн ашанартайб.

Сэхыень хэлэхэдэ, ехэ жаргалтай, баяртай ажаһууна гээшэлби даа.

Зүгөөр хилын саанахи баяшуул дайн сэрэг түхеэрнэ, жүрөөдэнэ гэжэ дуулагшаб, уншагшаб. Гэбэшье тэдэнэй хорото муухай аашые болюулхын тула Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэй ха юм даа. Ушар тиимэһээ улам оролдосотой һайнаар ажаллагты гэжэ бүхы залуушуулда үнинэй багшын, үндэр наһата эхын юрөөл табиха байнаб.

...үүр энхэ ябахын түлөө

...йонно больницын педиатр нүхэр Р. П. ХУЛУГУРОВА:

...хы аба
...эдэрөөр
... амар-
...рынгөө
...ай хэ-
... хүсэл-
..., үри
... сэрэгэй
... түлөө
... ажал-
... тэмсэжэ
... эмнэл-
...эгшэд
... дамжэ-
...үр мэн-
...йнһоо

үдэр, час бүхэндэ оролдожо байдаг бидэнэр дайн сэрэгые илангаяа ехээр буруушаадагбди. Би 1957 ондо Эрхүүгэй медицинын институт дүүргээ һэмби. Тэрэ сагһаа хойшо Баргажанай райондо хүдэлжэ байнаб. Тиихэдээ багашуулай элүүрые сахиха хүдэлмэри ябуулхынгаа хажуугаар дүтын колхоз болон совхозуудта ходо ошожо байдаг болонхойбди. Үхибүүдэй үбшэлхэ ябадал эрид үсөөржэ байнхай. Мүн медицинын асуудалаар түрэлхидэй дунда хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэжэ байдагби. Теэд коммунизмын үедэ ажаһууха хүнүүдэй элүүр энхэ байхын тула хүсэ шадалаа яагаад гамнажа болохоб!

Дайн сэрэгэй аюулые һэргылэн сарахын тула саашадаа бултаараан лэ улам эршэмтэйгээр хүдэлөө!

...гүрэн багашуул тухай

(Тоо, баримтанууд)

...а ороодүй хүү-
...жүүлхэ тушаа
...оз дотор онсо
... хандуулагда-

...ин урда тээ бү-
... хүүгэдэй орой-
...эсэрлигүүд бии

...ктябриин рево-
...ка, 10 жэл үн-
...эдэй 2155 сэ-
...гдэһэн байгаа.
...нуудта хүүгэ-
...он һууритай эм-
...үүд баригдаа

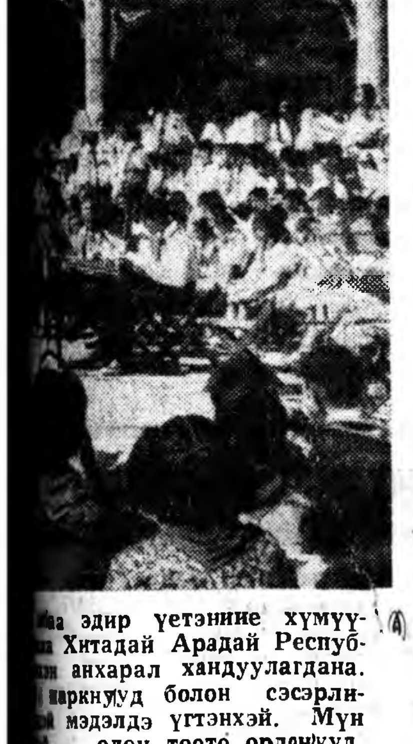
юм. Тиихэдээ олохон сэсэрлиг, яслинууд колхоз болон совхозуудай мүнгэ зөөреэр бодхоогдоо.

1962 ондо 3 миллион 400 мянган үхибүүд тиимэ эмхинүүдтэ ябаа.

Һургуулида ороодүй хүүгэдэй тиимэ эмхинүүдые барилгада мүнөө жэл 1,5 миллиард түхэриг гаргашалагдаха. Тиихэдэ 6,3 миллион үхибүүд хүүгэдэй сэсэрлигүүдтэ, яслинуудта ябаха.

РСФСР дотор һургуулида ороодүйшүүлые хүмүүжүүлхэ багшанарай 42 училищинууд, 12 факультедүүд орон доторнай хүдэлнэ. Багашуулые һургаха хэрэгые саашадань нарижуулан һайжаруулхын тула РСФСР-эй педагогическа Наукануудай академи, СССР-эй медицинын Наукануудай академи, багшанарай институдай кафедранууд шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Мүн һургуулида ороодүйшүүлые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһалха тусхай научно-шэнжэлэлгын институт 1960 ондо байгуулагдаба.

...а эдир үетэнние хүмүү-
...а Хитадай Арадай Респуб-
... анхарал хандуулагдана.
... паркнууд болон сэсэрли-
...й мэдэлдэ үгтэнхэй. Мүн
... олон тоото ордонууд,
...ргуулинууд, пионерэй ла
...гдэнхэй. ЗУРАГ ЭР
...й консерваториин
...ернүүд Цзин Ш...
... концерт харуулж...
...ьхуагай, ТАСС-ай

Публицистикэ

ЭБ НАЙРАМДАЛ—АЖАБАЙДАЛ—ЭДИР ҮЕТЭН

Улаахан наранай дулаахан элшэ доро ургамал бүхэн нэн түрүүн газар зузаан газар—эхынгээ гайгүй элбэгээр үршөөһэн шииг тэжээлэй түрүүшын дуһалые амасан абахадаа абаһаар лэ амидыран һэргэжэ, хагдан шара мансыгаа хахара сорьён, хүхэ ногоохон һараа хүжэ номин огторгой өөдэ һарайн дэлгэнэ. Ажабайдалай агууехэ хүгжэмэй эхин аялга иигэжэ аргашьегүй һайханаар, жэгтэй һонороор жэл бүхэндэ зэдэлэн эхилдэг лэ. Иигэжэ набша намаата нажар саги түрүүшын дохёо тэмдэг үгтэдэг лэ. Энэ жиигама һайхан үдэр мүн хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын эрэтэ үдэр тэмдэглэгдэжэ, орон бүриин, гүрэн бүриин аба, эжынэр алын дээрээ тэнжээһэн хамагай хайрата үри бэенэрэйнгээ зол жаргалай, түүр энхэ, амгалан байдалай түлөөзальбаржа ябаһанаа һаруул һайхан зэрхы сэдьхэлэй гүн сооһоо элирхэйлэн мэдүүлнэл. Үри бэенэрнай—аба эжынэрэйнгээ ами наһые, ашата һэхан хэрэгые алдаршуулан үргэлжэлүүлхэ халаан. Үри бэенэрнай—коммунизмын үедэ һалбаран сэсэглэхэ нангин сэсэгүүд. Эхын амтан һүмбэйгөөр үшөөл үлэ залгажа, үргэн нойр соогоо үдэр һүнигүй ургаха тэнжэхые мэдэхэ нялха нарай гү, али үе дээрээ үндыжэ боргожоһон үхибүүдшье, һургуули һудар эрхижэ, һахы һалаг шармайһан һурашадшье, — бултааран лэ Эхэ һайхан Совет оронойнгоо энхэрэл хайрада элбэг ехээр хүртэжэ байнал даа.

Эдэнэрнай үгөөр дайн дажар, гал мэсын аюу бэрхэшээл үзэнгүй, улам саашада ургажа, жаргажа ябаг лэ гээд эгээлулаан голоороо этигэн шүтэнэбди. Эдэ һанажа ябаһан һайхан һаналнай хүсэжэ ябаһан хүсэлнай СоветскэСоюзай Коммунис партиин XXII ехэ хуралдаан дээрэ баталагдаһан хара шугам дотор түгэс дүүрэнээр бүтэн ороһониинь гайхамшагтай. Эб найрамдалые хэтэ мүнхэдэнь мандуулха, үри бэенэрээ һайн һайханаар төрдин хүмүүжүүлхэ тухай дэсагдаһан хараа шугам дотор аян эргэ аржагар тодоор заагдажа, ажабайдалда хэлбэришэгүй хасу тангинаар бэелүүлэгдэжэ байна бэшэб. Ажабайдалые иимэ абьяас тэлдэрөөр мандуулһан, зон арад дээ иимэ зол жаргал үршөөһэн программа, хараа шугам ондоо бусад яашье орондо олдохонь шухаг байһар.

Мэнэ яшаг, майн 19-дэ буурал түүргата Улаан талмаймнай нарата дэлхэйн нангин сэсэгүүд—олон мянган үхибүүдээр сэсэглэшоод, дүүрэшоод байгаа һэмнай. Тиихэдэ эдир пионерэй эмхи агууехэ Ленинэй орден—эгээл дээдын орден хайрада хүртөө бэлэй. Энэмнай ургажа ябаа улаан бүргааһан —үхибүүд тушаа түрэл Коммунис партиимнай эсэгын халуун анхарал хандуулжа байһанай элитэ нэгэн жэшээ болоно үгөө һэмнай.

Үнгэрһэн гурбан жэл хадаа бүхы аха дүү социалис оронуудай багшанарай эгээл «үрэжэл ехэтэй, үндэр ургасатай» жэлнүүд байгаа. Ажабайдалтай һуралсал хүмүүжэлэй алишье гуламта бүхэнэй холбоо барисаа батадхаһанай баян үрэ дүнгүүдые совет гү, али чех, немец гү, али болгаршье һургуулинуудай багшанар баяр баясхалантайгаар элирхэйлэн мэдүүлнэ. Коммунизмын гайхамшаг үе сагта ажаһууха хүнүүдые хүмүүжүүлжэ байһан тухайдаа совет араднай мүнөөдэр согтой хүхюунээр элидхэнэ. Мүн саашадаашье бүри ехэ юумэнэй хэгдэхэ байһание баяр омогорхолтойгоор мэдэрнэ.

Эдир үетэнэй амгалан байдалай, амар жаргалай түлөө социалис оронууд бүришье һаа һайн һайхан үйлэ хэрэг бүтээнэ. Энэнь юуб гэхэдэ, эб найрамдалай түлөө эдэбхитэй шударгы тэмсэл болоно.

Эрхэ сүлөөтэ Кубын жанжан баатар Фидель Кастрыешье хани халуунаар угтахадаа, үдэшэхэдөө, бүхы дэлхэй дээрэ буу зэбсэг хүсэдөөр хуряахын, эб найрамдал хамгаалхын түлөө хамаг арга боломжоёо хандуулжа байһан тухайдаа совет арадай үмэнэһөө Никита Сергеевич Хрущев дахинаа элирхэйлэн мэдүүлээ һэн.

Эдир үетэн, энэ шинии түлөө Эхэ һайхан оромнай иимэ зориг хүсэл түгэлдэрөөр оролдожо байна бшуу.

Капиталис оронуудтахи үхибүүдэй байдал харамжагүй, ташха ондоо. Тэндэ Диккенсын номууд соо зураглагдаһан гуйранша үхибүүд, Некрасовай шүлэгүүд соо дурдагдаһан бишыхан хүдэлмэришэд абаһаар лэ ушарха юм... Гадна Хиросимын гал түймэр соо шатаһан хайрата үхибүүдэй дүрэ зурагуудшье урдамнай үзэгдэхэдэл гэнэ.

Иигэжэ эдир үетэние элдэбэлһэн, хюдаһан, доромжолһон түрэ засаг түби дэлхэй дээрэ саашадаа түр зуурашье тогтожо, торожо байха эрхэгүйл гэжэ тон ехэ зэбүүрхэлтэйгээр хашхаран мэдүүлхэ хүсэл түрэнэ.

Хүрэнгэтэ гүрэнүүд хэды ехэ алта мүнгөөрөө хэтэрмэ дэндүүгээр һайрхан аашалдаг байбашье, олоной урда мүнөөдэр олойржо зогсохо, улайха сайха баатай болоно. Хуби заяагүй хуушан дэлхэй эдир залуу үетэние хэзээдэшье энэрхы һайханаар үргэжэ, һургажа шадахагүй.

Стамбулай гү, али Афинын, Сант-Ягогой гү, Сангоной үйлсэ, гудамжаар ябаад үзэбэл, үнөөхил Диккенсын номууд соо, Некрасовай шүлэгүүд соо зураглагдаһан бишыхан барлагуудые абаһаар лэ үзэжэ болохо юм. «Эрхэ сүлөөтэ» оронуудтахи үхибүүдэй байдал гээшэ эгээл иимэ бшуу даа. Анголо, Кениин гү, али Мозамбикын үхибүүдые харабал, бүришье тэнсэлгүй хайратай. Тэдэнэр ном һудар гэжэ эгтээшье мэдэхэгүй, үлэсхэлэн ядаралда дарагдажа, үбшэ зоболондо нэрбэгдэжэ байха юм. Харата муухай колониализм гээшэ иимэл даа!

Теэд капиталис дэлхэйн харата аашануудай эгээл аюултайнь юуб гэхэдэ, дайн сэрэг, үхэл һандарал жүрөөдэһэн ябадал болоно. Урда Вьетнамда, Лаосто болон бусад оронуудта бага наһанай балшар үхибүүдшье гал мэсын аюулда орожо байнхай. Баруун Германиин болон бусад хархис гүрэнүүдэй шунахай этэгээдүүд ургажа ябаа улаан бургааһан—үхибүүдэй уян зөөлэн һанаа сэдьхэлые угаа бүдүүлигээр һүрдөөн зоббоно.

Америкын гү, али Англиин үхибүүд яһала амгалан амараар нойрсоно юм ааб даа. Гэбэшье засагайнь дээдэ тушаалтад зэбсэг һомо зэбүүн муухайгаар түхеэрнэ.

Ада шоо болоһон аденауэрнуудай, Америкын шунахайнар мэтэнүүдэй албадажа байһан газарта аяа хайрата үхибүүд хэзээдэшье зол жаргал үзэхэ эрхэгүй.

Хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэр—гансахан үдэр байбашье, алтан дэлхэй дээрэ ажабайдалай нангин сэсэгүүд—үхибүүдые хамгаалха агууехэ тэмсэл жагсаалай арюун һайхан тэмдэг һүлдэнь болоно бшуу.

Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хэтэ мүнхэдэнь мандуулхын, дайн сэрэг эсэслэн усадхахын, үхибүүдэйнгээ зол жаргалые мүнхэлхын тула бүхы оронуудай коммунистнууд, һайн һайхан сэдьхэлтэй хүнүүд бүгэдөөрэн шармайн оролдожо байнал.

Эгүүридэ мүнхөөр эб найрамдал илахал!

Р. ЦЫБИКОВ.

Капиталай оронуудта

Иимэл бшуу даа

Англида «манай хүүгэдэй түлөө бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудай шэнэ системэ» гэжэ ном хэблэгдэһэн байна. Англидахи гэгээрэлэй системын дутагдалнууд тус ном дотор эриэ хурсаар шүүмжэлэгдэнхэй. Тэндэ һургуулиин гэр байра, багшанар хаанашье хүртэнэгүй. Мэнэ һандаржа унахаяа байһан, хуушаржа муудаһан табан зуу гаран гэр байшангууд соо хэшээлнүүд мүнөөшье хүрэтэр хэгдэһээр. Мүн шэнэ һургуулинуудые барилга зогсоогдожо байнхай.

«Санди телеграф» гэжэ англи газетэ соо юун тухай бэшэгдэһэн байгааб гэхэдэ, олохон үхибүүд хоолойгоо тэжээхын тула бүхы сүлөөтэй сагаа хара ажал хэжэ үнгэргэнэ. Олохон үхибүүд үглөөгүүр газетэ наймаалжа, үдэрөө эхилдэг, хэшээлэйнгээ һүүлээр кафэ болон ресторануудта хүдэлдэг. Үдэшэниинь амһарта угаадаг, үйлсэ болон паркнуудые арилгалсадаг, тиигэжэ эдихэ хилээмэнэйнгээ зэд олодог байна.

Латиин Америкын олонхи үхибүүд оройдоол хоёрхон жэл соо һураад лэ болишодог. Юундэб гэхэдэ, саашаа һураха аргагүй ха юм. Энэ түбиин аяар 70 миллион хүнүүд ном бэшэг огто мэдэхэгүй юм.

Иранай үхибүүдэй 34 процентнь һураха һургуулишьегүй, заалгаха багшанаршьегүй юм гээд тус гүрэнэй гэгээрэлэй министр Садык гэгшэ мэдүүлээ. «Хэрбээ наймаалагдадаг нефтьһээ ородог олзо доходой табаншье процентые эхин һургуули барилгада жэл бүри гаргашалаа һаа, үхибүүднай конюшни, мечеть, һандархай гэрнүүд соо һуража байхагүй һааб даа»,—гэжэ тэрэ министр хэлээ.

(ТАСС).

Ажаһуудалнай хүшэр

(Капиталис оронои үхибүүн хөөрэнэ)

Би үдэртөө больницада хүдэлөөд, үдэшэндөө һурадагби. Долоон хоног соогоо аяар 70 час хүдэлэгшэб. Намда тон багаар түлэдэг. Минии эгэшэ Лунзет почтодо хүдэлдэг. Теэд ехэ хүшэр хүндэ хүдэлмэри хэдэг байбашье, һарадаа оройдоол 400 франк салин абадаг юм. Энэмнай квартирынгаа түлөө түлэхэдэмнай, эдеэ хоолдомнай арайхан лэ гэжэ хүрэдэг.

Эгээл минии ехэ хүсэл гэхэдэ, эгэшэтэеэ Советскэ Союз ошожо үзэхэ һанаатайб. Гэхэ зуура, танай орон дотор боложо байдаг ехэ хубилалта, амжалтанууд тухай хододоо дуулажа байгшабди. СССР орон дотор ажаһуугаа арадуудай ехэ зол жаргал тухай бүхы таниһан хүнүүдтээ хөөрэжэ үгэгшэбди. Олохон хүнүүд юунэйшье боложо байһые мэдэхэгүй ябадаг. Тиимэһээ эб найрамдал, эрхэ сүлөө, зол жаргал имагтал социалис обществын аша туһаар олгогдожо болохо юм гэжэ ойлгодоггүй.

Клодин Плэз.

Шалон-на-Марне. Франци.

Негр хүүгэдтэй уулзахадаа...

Америкын прогрессивнэ сурбалжалагша нэгэ нүхэрһөө бэшэг абаа бэлэйб. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнхэй:

«...Би США-да негрнүүдэй ажаһуудаг район соогуур хэдэн час соо ябааб, һургуулинуудые орожо үзөөб. Теэд сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэн, һанаагаа зобожо ябааб.

Үйлсэнүүдынь хүдөөгэй харгыһаашье доро. Уулзаһан лэ үхибүүд үзэмжэгүй туранхай хүхэнүүд—ехэл хайрлахаар байгаа һэн даа. Ай даа, бурхан зайлуул!

Классуудынь гэжэ дүрбэн хүнэйшье орожо һуугаа һаа, багтахаар бэшэ уйтан, жаахануд. Эгээл иимэ таһалга соо хорин хүүгэдэй шэгээтэй һуухыень хаража гайхаа һэм. Тэндэнь амилхын аргагүй бүтүү, бүгшэм. Яажашье һураа болодог юм! Негр багша директорээ үрдин, ехэ һанаа зоборитойгоор: «зэргэлээд байһан класс соомнай 45 үхибүүд ха юм»,— гээд хэлээ һэн.

Тиигээд лэ нүгөөдэ һургуулидань ошоо һэмди даа. Эндэ һургуулиин сценэ дээрэ класс буфет хоёр зэргэлэнхэй. Ехэл шууяатай, хёмороотой. Теэд минии ёро муута ээзэн (газетын редактор ааб даа): «юун энэ хара шарайтан тухай һанаагаа зобоо хүмши. Негрнүүдые аршалхын хэн шамайе түлөөлөө юм! Ямар юумэ хэһэндээ эдэнэр һайн тоодо орохо болоо юм»,— гээд хатуу шангаар зэмэлээ бэлэй...

Джорджи.»

Гарри Айзман,
журналист.
(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур.
1963 оной июниин 1.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

КНДР-эй ХИМИ ШЭНЭЭР ДЭБЖЭНЭ

ПХЕНЬЯН. КНДР-эй предприятинуудта химическэ утаһа гаргалгын бүхы хэмжээн энэ оной 1-дэхи кварталда нёдондо жэлэй тус үеынхидэ орходоо 80 процентээр дээшэлээ.

Целлюлоз, карбид, кальци, сернэ кислота бүри ехээр гаргагдадаг боложо байна. Эдэ бүгэдэ химическэ утаһа абахада шухала болодог гол зүйлнүүд юм.

Химическэ утаһанай шанар һайжаруулха, орон соогоо абтаһан зүйлнүүдээр элдэб янзын химическэ утаһа гаргаха талаар республикын эрдэмтэд-химигүүд амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай.

ХАНИ ЁҺОНОЙ, ҺАЙН СЭДЬХЭЛЭЙ ТУҺАЛАМЖА

УЛААН-БААТАР. Аха дүү Монгол орондо зорюулагдан, Дарханда Советскэ Союзай туһаламжаар бүлэг олон промышленна предприятинууд баригдажа байнхай. Эндэхи барилгашад гол предприятинуудые бодхожо ороо. 100.000 киловатт хүсэтэй ТЭЦ-эй, 32.000 тонно орооһо хадагалха элеваторай барилгын талмайнууд дээрэ, Шарын голой нүүрһэнэй карьертэ хүдэлмэри эхилээ. Энэ карьерһээ жэл бүхэндэ 1 миллион 100 мянган тонно нүүрһэн малтан абтаха юм.

Түмэр бетон конструкцинуудай заводой, кислородно заводой барилгануудтахи хүдэлмэри түргэнөөр хэгдэнэ. Ацетилиновэ станциин байшангай гоёолтын хүдэлмэри дүүрэжэ байнхай. Мүн модо болбосоруулдаг цех баригдана. Дархан Шарын гол хоёрой хоорондо 70 километр утатай түмэр замай һалаа баригдаха.

Дарханай бүлэг промышленна предприятинуудые бодхолгодо монгол барилгашадтай хамта совет инженернүүд, хүдэлмэришэд хүдэлнэ, тэдэнэр Монголой залуу барилгашадые барилгын элдэб мэргэжэлдэ һургадаг юм.

БАРУУН-ХОЙТО ХИТАДАЙ КАДРНУУДЫЕ БЭЛЭДХЭДЭГ ТҮБ

СИАНЬ. Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи үе соо Сианиин «Цзяотун» гэжэ политехническэ институт 5,5 мянга гаран инженернүүдые бэлэдхээ.

Энэ хадаа КНР-эй эгээн лэ үнинэй дээдэ һургуулинуудай нэгэн юм. Тус институт мүнөө үйлэдбэриин дээдэ эрдэмтэй командирнуудые гаргадаг ёһотойл һургуули болоһон байха юм. Мүнөө үедэ тэрэнэй дүрбэн—машина бүтээлгын, энергетическэ машина бүтээлгын, электро-машина бүтээлгын болон физико-математическа факультедүүдтэ оронойбүхы шахуу районуудһаа ерэһэн 7 мянга гаран студент һуража байдаг. Институдай 18 кафедрануудта 1100 багшанар, тэрэ тоодо 86 профессор болон доцентнүүд хүдэлжэ, ерээдүйн мэргэжэлтэдтэ эрдэмээ, дүй дүршэлөө дамжуулан үгэдэг.

Цзяотунска институт дүүргэһэн үшөө 1400 залуу мэргэжэлтэд республикын промышленностиин инженер, технигүүдэй зэргэдэ мүнөө жэлдэ нэмэжэ орохо юм.

Һүүлэй найман жэлэй турша соо баригдаһан институдай шэнэ һуралсалай корпусууд 90 гектар газар эзэлдэг. Баригдаһан лабораторинуудынь шэнэ шэнэ приборнууд болон аппарадуудаар хангагданхай. Институдай библиотекэ 540 мянган хэһэг номтой юм.

Мүнөө Сианда 12 институт, хэдэн арбаад дунда һургуули бии. Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи үе соо студентнүүдэй, дунда һургуулинуудай һурагшадай тоо 13 мянган хүнһөө 90 мянган хүн хүрэтэр олон болоһон байна.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА ТУҺАЛАМЖА

БЕЛГРАД. Земундэхи «Замай» гэжэ хүдөө ажахын машина бүтээлгын завод тарилгын эхилхэ саг хүрэтэр мянга шахуу таряа хуряалгын комбайнуудые хүдөө ажахыда үгэхэ байна.

«Замай» заводто бүтээгдэһэн таряа хуряалгын комбайн барайгар хуряахын тула тааруулан хэрэглэгдэжэ болохо юм. Нэмэлтэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан хэдэн имэ комбайн Камбоджо эльгээгдээд, тэндэ барайгарай полинууд дээрэ хүдэлжэ байнхай.

Германиин Демократическа Республикада гэр байра барилгада индустриальна онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Томо блогуудые хэрэглэһэнэй ашаар республикын городуудта байрын гэрнүүдэй шэнэ кварталнууд бүри түргэнөөр бодхогдоно. Эрфурт округой 35—40 мянган хүн зон 1965 ондо мүнөө үеын тааруу зохид байрануудта ажаһуудаг болохо. Барилгын материалые эндэ зэргэлүүлээд бодхогдоһон бетонно завод үгэхэ юм. Бүри мүнөө жэлдэ предприяти хүсэдөөр ашаглалгада үгтэхэ. Зураг дээрэ: Эрфуртдэхи заводой түхэл янза.

АДН-эй—ТАСС-ай фото.

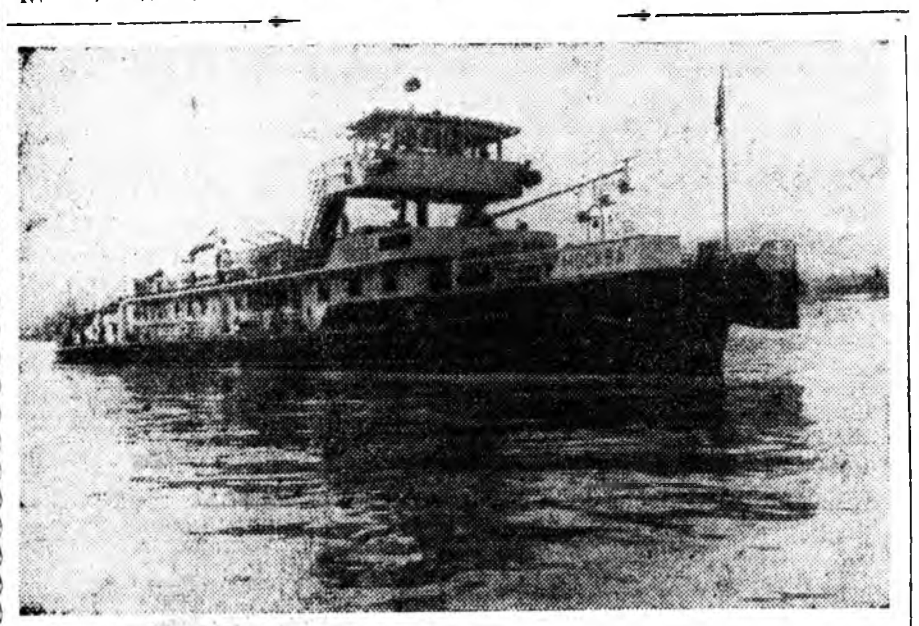
ШАНАРЖУУЛГЫН ШЭНЭ ФАБРИКА

СОФИ. Оливенскэ округто Балканска нүүрһэнэй бассейнэй шанаржуулгын түбэй фабрика ашаглалгада үгтөө. Энэ фабрика бүри мүнөө жэлдэ 200 мянган тонно нүүрһэнэй концентрат үгэхэ байна. Фабрика хадаа Кремиковско металлургическа комбинадай коксохимическэ заводто жэл бүхэндэ 440 мянган тонно концентрат үгэхэ юм.

АРАДАЙ ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГАДА ЕХЭ ЗӨӨРИ ЗОРЮУЛАГДАНА

ГАВАНА. Кубын Элүүрые хамгаалгын министерствын мүнөө жэлэй бюджет 107 миллион песээр (песо доллартой тэн.— **Редакциин ажаглалта**) тодорхойлогдонхой, тайлбарилан хэлэбэл, 1958 оной бюджедтэ орходоо таба дахин ехэ. Тиихэдэ элүүрые хамгаалгада оройдоол 20,5 миллион песи һомологдодог байгаа гээд Пренса Латина агентство мэдээсэнэ.

(ТАСС).

«Москва» гэжэ 2.000 мориной хүсэтэй судна түлхигшэ Советскэ Союзай захилаар Обудайска судна бүтээлгын заводто (Венгри) бүтээгдэ. Имэ түхэл янзын буксир Европодо эгээн хүсэтэйнь, харин һайниинь гэжэ тоологдодог. Зураг дээрэ: Судна туршалгын үедэ.

МТИ-гэй—ТАСС-ай фото.

„Эхэ-герой" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ олгогдобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной майн 24-нэй Указаар Буряадай АССР-һээ доро дурсагдаһан эхэнүүдтэ **«Эхэ-герой»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдожо, **«Эхэ-герой»** гэһэн орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Грамота барюулагдаха болоо. Тэдэнэр арбан, арбанһаа дээшэ үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн байна:

1. **Бухальцева** Мария Ивановнада—Хяагтын хүдөөгэй районой «Дружба» колхозой гэшүүн.
2. **Дашинимаева** Долсон Дашиевнада—Хяагтын хүдөөгэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.
3. **Когальницкая** Вера Яковлевнада—Баргажанай хүдөөгэй районой Хурамхаанай совхозой хүдэлмэришэн.
4. **Очирова** Цыцык Сангадариевнада — Баргажанай хүдөөгэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

(ТАСС).

Һайн харгытай болоё

Республикын колхоз, совхозууд, предприяти, организаци бүхэнэй коллективүүд алдарта 40 жэлэй ойн үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ оролдоно. Тэрэ тоодо «АТК-3» гэдэгэй хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ тусхай бэлэгүүдые бэлдэжэ байнхай. Ажалшадые һайнаар хангахын түлөө конкурс-мүрысөөндэ манай коллективэй жолоошод Буряадай автотрестын предприятинуудай дунда түрүү һуури эзэлхэ зорилго табяа.

Пассажирнуудай ябасын олошорхотой хамта амаралтын үдэрнүүдтэ, зундаа автобусууд ходо эбдэрхэеэ һанадаг. Тиимэһээ манай конторо пассажирнуудай олон болохо тума автобусуудые линидэ нэмээжэ табидаг юм. Ажалдамнай хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүд дайралдадаг. Жэшээнь, лесозавод, кирзавод ябадаг маршрудтай автобусуудта хүндэ байдаг. Юундэб гэхэдэ, харгынь муу. Эдэ харгынуудые заһахын тула балай ехэ юумэн хэрэгтэй бэшэ, оройдоол 30—40 кубометр хайр шулуун зүрэхэ. Энээн тухай горисполкомой түрүүлэгшын орлогшо Лебедевтэ, мүн горкомхозой үнинэй хэлэнэбди. Теэд харгы замууд үшөө заһагдаагүй байһаар.

Пассажирнуудай амар ябахын тулада үшөө юун хэрэгтэйб гэхэдэ, автобусой тогтодог газаые һайнаар гэрэлтүүлхэ, эхи гуримтай байлгаха шухала. Мүнөө олонхи автобусуудай байдаг газарнуудта һүниндөө гэрэл носодоггүй, һандалишегүй байна.

Мүнөөнэй автобусуудай гэшхүүрынь үндэр, тиимэһээ хүгшэд, үбгэд һуужа ядадаг. Автобусто һудаг газарые үндэр болгожо заһаха шухала.

Ажалшадай энэ эрилтые горкомхоз горисполком хараадаа абажа, ойн һайндэр болотор энэ асуудалаар хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Л. Федорченко.
«АТК-3» конторын партийна комиссиин түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын нарин сэмбын ф... гын цех соо.

С. Ба...

Алташадай амжалт...

(Телефоноор абтаба). Республикынгаа 40 жэлэй ойн һайндэрые Баунтын алта малтагшад нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа байна.

Май һарынгаа түсэбые 29-нэй үдэр дүүргээд, үлөөшэ гурбан хоногтонь түсэбһөө гадуур алта угаажа, Эхэ орондоо бэлэглэбэ.

Зарим алташад бүри ехэ амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, Уакит участогайхид май һарынгаа түсэбые 7 хоног урид дүүргээ юм. Маловскаархин эрхим ажалаараа түрүүшүүлһээ хойнотоогүй, һарынгаа түсэбые баһал уридшалба.

Смирнов, Масли... дорезов, Хилокто... Бурдак, Неразли... болон бусад үдэр... бые 1,5 дахин дү...

Баунтын алта... жэлэйнгээ түсэбһө... цент алта гурэн... га абанхай. Энэ... һайндэртэ алташа... хо юм.

Ципиканай ал...
глав...

Загаһашад далайдаа г...

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаха зуураа, загаһа бариха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаба.

Тэдэнэр май соо загаһа барилгын бүхы зэр зэмсэг, моторно лодконуудые заһабарилжа бэлэн болгоо, мүн бригаданууд бүридхэгдөө. Зунай загаһа барилгын үеые эмхитэйгээр эхилжэ, һаадгүй һайнаар үнгэргэхын тула эртээнһээ заһабарилагдаһан гүльмэ, губшуурнууд дахинаа шалгагдажа, мотоорнууд туршагдаба.

Хахад жэлэйнгээ даа... барие... дүүргэх... һон за... бригада... мүрысө... дээшэлү... абанхай.

Байга... һэн хү... тай сас... шад ма... гаража, ... эхилээ.

ХИЛЫН СААНАҺА

Үхибүүдэй аша туһада

БЕРЛИН, майн 29. (ТАСС). Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин генеральна секретарь Кармен Дзанти дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ бэшэгээр хандаба. Тус организациин үүсхэлээр жэл бүри июниин 1-дэ хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэр үнгэргэгдэдэг болонхой. Дэлхэйн эхэнэрэй олон организацинуудта энэ үдэр үхибүүдые хамгаалхын түлөө тэмсэлэй үдэр боложо тэмдэглэгдэдэг болоо.

Мүнөө жэлдэ энэ үдэр бүришье ехэ удха шанартай байха юм. Юуб гэхэдэ, эхэнэрэй бүхэдэлхэйн ехэ хуралдаанда бэлдхэлэй шухала шата боложо үгэ байна.

Энэ үдэртэй ашарамдуулан, бүхы дэлхэйн эхэнэрүүд үлэсхэлэн байдал үгы болог гэжэ эрид шууд хэлэхэ байна. 80 миллион үхибүүд энэ зоболондо дайрагдажа байдаг. Колонито гү, ал тэрэнэй үлэгдэлтэй оронуудта эдээниие олонхинь байдаг юм.

Июниин 1-тэй ашарамдуулан абтаһан хэмжээнүүд хадаа конгресс дээрэ үхибүүды залуушуулые эб найрамдалай ба хани барисаанай үзэлтэйгөөр һурга ба хүмүүжүүлхэ шухала арга нухэл олгохо бэзэ гэжэ Кармен Дзанти найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Даниин премьерэй мэдүүлгэ

КОПЕНГАГЕН, майн 30. (ТАСС). Оттавада болоһон НАТО-гой соведэй сесси дээрэ абтаһан шиидхэбэри, тодорхойлходо, «Поларис» гэжэ ракетэнүүдтэй уһан доогуур ябадаг атомна лодконуудые Даниин уһанда байлгаха тухай асуудалда Даниин премьер-министр Е. О. Краг харюусаба.

Атомна зэбсэг тухай Даниин правительствын хара бодол ондоо болоогүй гээд премь-министр мэдүүлээ гэжэ хэблэлэй мэдээсэлһээ эли болобо. Дани газ дээрээ атомна зэбсэг байлгахаһа арсанхай. Мүн «Поларис» гэжэ ретэнүүдтэй уһан доогуур ябадаг атомна лодконуудыешье Даниин уһаа оруулха зүбшөөл үгэхэгүй юм.

Полициинхидэй ааша үргэлжэһөөр

БОНН, майн 30. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетын редакционно коллегиин гэшүүн Гарри Чепук гэгшые Бонндо полици тушааба. Германска Демократическа Республикын журналистнуудые Бонндо барижа тушааһан хэрэгээр энэ хүн Берлинһээ ФРГ-гэй ниислэл ерэһэн байгаа. Г. Чепук энээнэй урда тээ хэдэн жэлэй турша соо «Нейес Дейчланд» газетын корреспондентээр Бонндо хүдэлһэн юм.

Г. Чепук гэгшые абажа ябаһан юумые полициинхид эгжэжэ үзөөд, тэрэнэй һүүлээр полициин зургаанда абаашажа, мүшхэри хээ. ГДР-эй бусад журналистнуудта һэжэглэһэндэл адли Г. Чепук гэгшые «гүрэндэ аюултай» ал ябуулга хэнэ гээд худлаар гэмэхээ һэдэбэ.

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ Индидэ то...

ДЕЛИ, майн 30. (ТАСС). «Нью сенчури Бук Хуаз» гэжэ хэблэл (Мадрас) 1963 оной мартын 8-да литература ба искусствын ажал ябуулагшадтай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые тамили хэлэн дээрэ хэблэн гаргаба.

«Пиплз паблишин... Индиин үшөө ондоо... нист» журналда то... хэйн социалис сис... шухала асуудалну... Н. С. Хрущевой с... дээрэ Делидэ хэбл...

Н. С. Хрущевой ... диин олонитэ аж...

Францин социалис парт... 54-дэхи съезд

ПАРИЖ, майн 30. (ТАСС). Мүнөө үглөөгүүр Париж шадар Исси-ле-Мулино гэжэ газарта Франциин социалис партиин (СФИО) 54 съезд нээгдэбэ. Тус съезд хадаа Франциин мүнөөнэй ёһо гуримда социалистнуудай харилсаа тодорхойлхо, ойрын жэлнүүдтэ социалистнуудай ажал ябуулга тухай программ... социалис партиин ... гануудые шэнэлхэ ... чечна хүдэлөөнэй ул... хада, хүдэлмэришэ... улам бэхижэжэ, бай... байдалда социалист... гаар удха шанартай...

Бонн улам шангаар зэбс...

БОНН, майн 29. (ТАСС). Канцлер Аденауэрай ударидалгаар Баруун Германиин правительствын дэргэдэхи «Оборонын Совед» гэдэгэй заседани болобо.

Энэ заседани тухай, Оттаваһаа бусажа ерэһэн оборонын министр фон Хассель гэгшын үгэ хэлэһэн тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые газетэнүүд харуулна. «Генераль-Анцейгер» гэжэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германиин мүнгэ һомолжо нэмэри оруулхаһаа гадна, мүн НАТО-до солдадуудые олоор табиха тухай хөөрэлдөөн Оттавада болооха. 1964 ондо ФРГ-гэй сэрэгэй бюджет, энэ жэлтэй сасуулхада, 3,5 миллиард маркаар ехэ болохо, тиигэжэ хамтадаа 22 миллиард марка болохо юм. «НАТО-гой ато... сэнүүдые» байгуул... гэй оруулха хүби... дээрэһээ сэрэгэй бю... мэбэ гээд газетэ та... сэрэгэй гаргашын е... руун Германиин сэр... мэрине хэмжэһэнэй ... «Генераль-Анцейгер» ... бэ.

Хараалагдаһанһаа ... верэй хүсэн 500 мя... шоруулагдаха түсэб ... боложо байна гээд ... рамдуулан, газетэ та... хардуу шанга байдал... бундесверэй тооe ... мянга болгохые ФРГ... ство оролдоно гээд ... газетэ мэдүүлбэ.

Бүри һаядаа бун... лагдажа, «Серджент... рикын ехэ бүлэг ра... ерэхэеэ байна гээд ... жэлүүлнэ. Эдэ ракет... на һомотойгоор хэр... юм. Мүнөө эдээнд ... льонууд яаралтайга... жэ байна.

Оттавадахи зүб... шиидхэбэринүүдэй ... НАТО-гой элдэб шта... газарнуудта орохо ... хэтэй болохо юм ...

Капиталай оронуудта ангиинтэмсэл улам хурсадана

АНГЛИ

Ковентридэхи «Стандард трайамф» гэжэ автомобильна фирмын заводой зургаа мянга шахуу хүдэлмэришэд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ хэжэ, забастовкоёо үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидээ. Предприятиин ашаглалгын болон транспортна хүдэлмэридэ заводой техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулжа, хүдэлмэришэдэй эмхи гурим алдахуулха гэжэ директиин шиидхэһые буруушааһан үгэнүүдые хүдэлмэришэд майн 28-да болоһон митинг дээрэ хэлэһэн байна.

Ковентридэхи «Джэгуар Карс лимитед» гэжэ автомобильна фирмын заводой хүдэлмэришэдэй забастовко мүн лэ үргэлжэлһөөр.

АРГЕНТИНЭ

Арадай демократическа эрхэдэ харгис хүсэнүүдэй добтолон оролгые эсэргүү буруушаалгын национальна недели Аргентинэдэ эхилээ. Ажалшадай тэмсэлые Ажалай Бүгэдэ ниитын Конфедераци (ВКТ) толгойлно. Түрүү партинууд, олониитын болон студентнүүдэй организацинууд ВКТ-е дэмжэлэнэ.

«Недели» программын ёһоор ажалшад забастовконуудые хэхэ, митингнүүд болон демонстрацинуудые эмхидхэхэ юм. Буэнос-Айресэй предприятинуудта олон хэй хабаадалгатай митингнүүд боло. Түмэр замшад, портнуудай хүдэлмэришэд, гүрэнэй эмхи зургаануудай алба хаагшад забастовконуудые хээ. Хүдэлмэригүйдэлгые усадхаха, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, юумэнэй сэнэй өйнөһөө хиналта тогтоохо, полицейн хэрэгээр хаалтада һуугшадые сулөөлхэ, түрүү политическэ партинуудай ажал ябуулга хориглые болюулха тухай тэдэнэр правительствада эрилтэ хээ.

24 часай бүгэдэ ниитын забастовко хэхыень ажалшадые ВКТ уряалһан байна.

ИТАЛИ

Бүхы Итали дотор городуу хоорондын автобусуудай хүдэлмэрилэгшэд забастовко хэжэ байна. Италиин Ажалай Бүгэдэ ниитын Конфедераци, Италиин ажалшадай профсоюзуудай конфедераци, «Италиин ажалай союз» хамтадаа энэ забастовко посхоһон байгаа. Ажалай хамтын хээ шэнээр батална тухай профсоюзуудай түлөөлэгшэдтэй хэлсээ хэ эхилхэһээ автобусуудай компанинуудай эзэдэй арсаһанһаа шалтагаан забастовко соносхогдоһон байна.

УРУГВАЙ

Монтевидео городой ажалшадай 24 часай забастовко майн 28-да соносхогдоһон байгаа. Энээнһээ уламжалан, Уругвайн ниислэлэй бүхы гол шухала предприятинуудай хүдэлмэри һаатаһан байна. Түмэр замшад, портын хүдэлмэришэд, аэропортын хүдэлмэришэд забастовко хэнэ, банкнууд, электростанцинууд, телефонно станцинууд хүдэлмэреэ зогсоогоо. Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ ажалшад хэһэн байна. Бүхы дээрээ 50 мянган хүн забастовкодо хабаадаа.

(ТАСС).

Түрүү сельпо

Мухар-Шэбэрэй райпотребсоюзай Бэшүүрэй сельпогой коллектив үүсхэлтэ ажалаараа түрүүлжэ ябана. Энэ сельпогоорхин (түрүүлэгшэнь Н. Антонов, ахалагша бухгалтерынь И. Афанасьев, месткомойнь түрүүлэгшэ З. Афанасьева) 1963 оной эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэнхэй.

Эдэнэр рознично эд бараанай эрьесые 108 процент дүүргээ, тэрэнэй тоодо ниитын эдеэ хоолой талаар 155,8 процент, бэлэдхэлэй талаар 111 процент, жэжэ арһан эдлэл худалдалгын талаар 119 процент, ехэ арһан эдлэлэй—143 процент, ангай арһанай — 185 процент, үндэгэнэй — 108 процент дүүргээд байна. Нэгэшье үрилтэ, хулгай энэ сельподо үзэгдөөгүй, харин түсэбһөө гадуур 34,4 мянган түхэригэй олзо доход оруулаа. Энээниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, Бэшүүрэй сельпогой коллектив түсэбэй дүүргэлтын түлөө ходо тэмсэдэг байна. Сельпогой 20 магазинай 14-ниинь хододоо 5 мянган түхэригһөө дээшэ мүнгэнэй эрьесэ хэдэг юм. Эндэ гуталай, элдэб эд бараанай, эдеэ хоолой тусхай магазинууд бии; универмагтань бэлэн хубсаһанай, эд бараанай, эсхэлгын таһагууд эмхидхэгдэнхэй.

Магазинуудта эд бараан ходо графигаар асарагдажа байдаг. Тиимэһээ наймаалагшад өөһэдөө эд бараанда ошожо сагаа гээдэггүй. Энэнь сельпогой эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые һара бүри дүүргэхэдэнь туһална.

Сельпогой олон магазинууд кварталайнгаа түсэб дүүргэхэ гэжэ оролдон, ехэхэн амжалта туйлаа: 4-дэхи магазин (даагшань Варвара Андреевна Петрова, наймаалагшань Нина Игнатьевна Слепнева) эд бараанай эрьесын түсэбые 111 процент дүүргээ; 5-дахи магазин (даагшань Евдокия Ивановна Куприянова, наймаалагшань Васса Евгеньевна Павлова) — 114 процент, эдеэ хоолой магазин (даагшань Петр Степанович Зоркальцев, наймаалагшань Мария Дмитриевна Зацепина) 112 процент дүүргээ.

Арад зоной хэрэглэмжэдэ анхарал ехэтэйгээр хандаха гээшэ хүндэтэй хэрэг. Тиимэһээ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд энэ үүргэеэ мэдэржэ, үнэн зүрхэнһөө оролдон, үдэр бүринигөө түсэбые амжалтатайгаар дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, универмагай хүдэлмэрилэгшэд Н. А. Федотова, Нина Баженова, Нина Терещенко, дежурна магазинай — Н. И. Лагерева, В. Н. Степанова, хилээмэнэй магазинай — А. М. Иванова, Т. К. Морозова, мүн бусад үнэн сэхэ ажалаараа олондо хүндэтэй болонхой.

Сельпогой 18 хүнтэй 6 бригада коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ.

Универмагай бэлэн хубсаһанай таһаг имэ нэрэтэй болонхой.

Үбэлэй сагта, хони малай түрэлгын үеэр, мүнөөшье хабарай тарилгын халуун хаһа соо энэ сельпогой хоёр автолавка холын гүүртэ, фермэ ба полевой стануудта тусхай графигаар ябажа, шухала хэрэгтэй эд бараагаарнь ажалшадые хангана. Фермэ болон отаранууд дээгүүр наймаалагшагүй ларёгууд нээгдээ.

1963 оной 1-дэхи кварталай дүнгөөр социалис мүрысөөндэ туйлаһан амжалтынь түлөө энэ сельпогой коллективтэ Роспотребсоюзай правлениин, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, 1000 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаа.

Энэ үндэр шагнал Бэшүүрэй сельпогой коллективые саашанхи ажалдань улам урмашуулжа, ажалшадай эрилтые үшөө һайнаар хангахаар зоригжуулаа.

Г. Гончаров,
Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай управлениин начальнигай орлогшо.

Алтай нютагай һонин

КУКУРУЗЫН АША

Кукурузын силосэй аша үрые манай нютагай хүнүүд: үбгэд хүгшэдһөө эхилээд, үхибүүд хүрэтэрөө бүгэдөөрэн мэдэдэг гээшэ. Нёдондонойнгоо силос мүнөө болотор һаамхай үнеэдтээ эдюулжэ байдагбди. Энээнэйл ашаар манай 7-дохи гүүртэ һү һаалгаар совхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Таба һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 600 литр һүн һаагдаа. Түрүү һаалишад Д. Цыгунова, М. Цыбикжапова, В. Рамнилова, Н. Доржиева гэгшэд үнеэн бүриһөө 800—800 шахуу литр һү һаанхай. Кукурузын силос гансахан үнеэд эдидэг бэшэ, үшөө хонин һүрэгөө энэ шэмэтэ тэжээлээр хангадаг байнабди.

ИЮНИИН 5-да ДҮҮРГЭХЭ

Алтайн 3-дахи отделени мүнөө жэлдэ 660 гектар полиин «хатаниие» тарижа ургуулха уялгатай. Республикын суута кукурузашан Р. Д. Гонсорунов, залуу кукурузашад Гончик Очиров, Василий Цыденжапов, Цырен-Доржи Рантаров, Содном Балданов гэгшэд энэ жэлэй кукурузын тарилгые эмхитэй гуримтайгаар, хаһа саг соонь тарижа эхилэнхэй. Нухэр Гонсорунов Шаазгайн адаг гэжэ газарта 43 гектар кукуруза тарижа дүүргээд, мүнөө Хуурай хүндын полидо ажаллажа байна. Отделениимнай кукурузашад тарилгаяа июниин 5 болотор сүм дүүргэхээр шиидэнхэй.

Ж. Гунчитов,
хүдөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

Хяагтын аймагай Худэриин совхоз.

Редакторай ту...
М. ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. У... ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора — 23-67, ... —38-42, зам. редактора — 35-84, секрет... отделов: сельскохозяйственного производства ... жизни — 47-59, 35-14, промышленного производ... ной жизни — 48-89, 33-61, корреспонденторская — 35-... Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: ... — 24-74, советского строительства и быта — 34-... ров и писем — 25-41 38-30, информации — 32-74 ... 34-05.

гор. Улан-Удэ ...пография Министерства ку... ...рятской АССР.

Н00438. Зак. ...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной июниин 1.